

Ara toca ser valenta

La vida de Montse Grases

Edith Zeltner

Ara toca ser valenta

La vida de Montse Grases

Edith Zeltner

Títol original: “Ab jetzt muß ich stark sein. Das Leben von Montse Grases”. Adamas Verlag, Colònia 2000

Dipòsit Legal: B 10975-2016
© 2016 Oficina d'Informació de l'Opus Dei a Catalunya i Andorra
www.opusdei.cat

L'últim Nadal

Desembre del 1958. Fa dies que a la ràdio posen cançons de Nadal; pels carrers i places de Barcelona es respiren aires d'Advent: aparadors guarnits amb motius nadalencs, llumetes de colors, rius de gent pels carrerons de Ciutat Vella, homes i dones carregats amb bosses i paquets que fan cua davant la caixa mentre pels altaveus sonen melodies...

D'un espaiós primer pis del número 183 del carrer de París surten rialles i cridòria de gent jove. A dins hi trobem unes noies enfeinades, que decoren una habitació amb boles i estrelles, i pengen garlandes i tires platejades. Cal fixar-se una mica per adonar-se que es tracta de la cambra d'una malalta. Des del llit una noia adolescent d'aspecte pàl·lid però força eixerida dirigeix l'operació:

—“Anna Maria, l'estrella blava més cap a la dreta, la serpentina d'argent posa-la allà, sobre la làmpada i a darrera, si us plau, deixa una mica d'espai per posar-hi les nadales que aniran arribant...”.

La vista de seguida se sent atreta per una rajola de València penjada a la paret amb una inscripció poc freqüent: “sempre alegres”.

La noia enllitada que dirigeix l'escena es diu Montse Grases. Té els cabells castanys llisos, amb un serrell al front, i una perleta a cada orella. Les àmplies bosses que ha fet sota els ulls no s'adiuen gaire amb la seva mirada plena d'energia. Des del juliol aquesta noia de disset anys sap que té un càncer al genoll.

Aquest seria, segurament, el seu últim Nadal —els seus pares ho pressentien i ella també—; tots esperaven un miracle però ningú no volia enganyar-se sobre el que podia passar. Quan en parlaven no se'ls veia més tristos que si es tractés de mudar-se per Pasqua a una altra ciutat o a un altre país.

Què havia demanat als Reis la Montse aquest any? Només calia veure com tractava als altres per adonar-se que tenia un desig molt clar: volia veure'ls feliços; no només contents, sinó autènticament feliços.

A qualsevol que hagués vist l'escena des de fora, aquella Nit de Nadal a casa dels Grases li podia semblar macabra: les nadales i els vòmits s'anaven intercalant. Tot just la Montse s'havia refet una mica, volia continuar amb la cançó començada; però aleshores eren els pares i els germans els qui no podien seguir cantant per l'emoció.

—“Papà”, se li sentia dir.

—“Digues, Montse”.

–“Ets feliç? Em penso que som la família més feliç de tot Barcelona”. I afegia, sense alterar el to de veu: “Quan em mori, m'agradaria molt que ningú no estigués trist. Vull que tots els qui conec estiguin contents”.

Com eren possibles unes paraules com aquestes en una situació com la de la Montse? Cada dia empitjorava, fins al punt que havia de cridar:

–“Ai, ai, no puc més, no aguanto més”.

Aleshores, la seva mare feia fora tothom de l'habitació i, mentre l'acaronava, li deia:

–“Montsita, filleta, aviat haurà passat. Au, va, plora tranquil·la si t'ha de fer bé”.

Uns minuts després se n'avergonyia i demanava perdó per ser tant “ploranera”.

La cama la tenia tan inflada que arribava als 60 centímetres de diàmetre, i la pell tan tibant que començava a esquinçar-se per tot arreu. Cada dia havien d'intervenir vàries persones per canviar-li les benes, i la Manolita, la seva mare, es convencia per moments que no podria resistir-ho més: només de pensar en la pudor que es desprenia de les nafres obertes, i en el mal que li feia cada vegada que les hi tocava amb les mans sentia angoixa. Quan li havia de treure les benes s'emportava petits trossos de carn. La Montse, en aquells moments, concentrava totes les seves forces i cantussejava una melodia. Poques vegades va descriure exactament el que sentia i quan algun cop ho va fer deia:

–“És com si tingué un terrible gos ferotge al genoll, que estigués constantment mossegant-me i estirant-me”.

Quan algú preguntà en una ocasió a la senyora Grases com s'ho van fer per suportar durant mesos unes circumstàncies tan dures, de seguida n'obtingué la resposta: varen recórrer a Déu. “Amb les nostres pròpies forces no ens n'hauríem pas sortit. Quan passes per una cosa d'aquestes, només has de pensar: Déu és aquí i em fa costat. Ell et dóna una força que no haves tingut mai fins al moment en què la necessites. I és que Déu estreny però no escanya. A més, no n'hauríem tret res de perdre els nervis: teníem altres fills, i la vida continuava...”. Això no vol dir que ella i el seu marit, quan veien que la Montse patia tant, no tinguessin sovint la sensació que no podrien aguantar gaire més temps aquella situació. Més d'una vegada havien de sortir al carrer a distreure's una mica, anaven a fer un tomb, entraven en una església, i així pensaven en altres coses durant una estona i, quan tornaven a casa, havien recuperat una mica les forces, s'asseien al llit de la seva filla, li agafaven la mà, i miraven de somriure i de resar.

La pròpia Montse va demostrar una fortalesa poc habitual. Aquell juliol, en tornar de vacances, els seus pares li van dir que el seus dolors al genoll no eren “reuma” sinó càncer; un càncer d'ossos incurable.

–“I si em tallen la cama?” va ser la seva primera pregunta.

–“Ja no serviria de res, el càncer està massa estès”, van haver de respondre els seus pares.

Un moment després –segons explicà la seva mare, que va seguir la Montse discretament després de la conversa– va seure a la seva habitació i, dirigint-se a la petita imatge de la Mare de Déu que tenia sobre la taula, li va dir: “sempre el que Tu vulguis!”. I, dit això, es va ficar al llit i es va adormir.

Certament, tenia un caràcter cada vegada més alegre. Havia tingut una “infantesa despreocupada”, i amb els seus pares tenia un tracte amistós i ple de confiança. Tot i això, ens quedaríem curts si la definíssim senzillament com una “optimista” o com una noia entusiasta i pietosa. El lliurament de la Montse tenia arrels més profundes i no era en absolut fruit del romanticisme. Estava convençuda que Déu l’estimava, i que el sentit de la seva vida es trobava en donar-se a Déu i als altres. Jesús havia esdevingut per a ella un amic. A casa i a l’escola havia descobert aquest “amic” per primer cop. I quan la malaltia la va visitar, no va trontollar. Al contrari, va anar madurant per dins cada vegada més de pressa. Si Déu abans l’havia omplert d’alegria, de felicitat, d’amics simpàtics, de partits de bàsquet emocionants, ara també podia regalar-li dolors, podia desbaratar els plans i els somnis d’una noia de disset anys. Qui seria capaç de dir-li “passi-ho bé” al seu millor amic? Jesús, que ho ha donat tot, que s’ha donat a si mateix..., qui seria capaç de dir-li que “no” a un Jesús així quan arriba el moment de compartir la seva Creu?

La Montse va dir-li que sí, al principi potser una mica a contracor, de seguida però: “si *Tu* ho vols... ”.

La família Grases

Els pares de la Montse es van conèixer i es van enamorar l’estiu de l’any 1936, abans que esclatés la guerra civil, aquella bogeria fratricida en què els espanyols es van enfrontar entre si, enmig d’incendis i assassinats. Quan al 1939 per fi es va acabar la guerra, i les dretes, sota el comandament del general Franco, celebraven la victòria, en Manuel Grases portava tres anys fent de soldat. Però el llicenciament de la seva companyia s’anava retardant.

L’agost del 1939, amb la imminent Segona Guerra Mundial, no era el millor moment per demanar uns quants dies de vacances. Però en Manuel, que ja portava promès uns quants anys, no volia esperar més per casar-se. Va provar el que semblava impossible: va picar a la porta del Tinent Coronel i li va demanar uns dies de permís per casament.

El superior, probablement mogut més pel cansament que per l’emoció

davant la història d'amor d'un dels seus soldats, va optar per concedir-li el permís i el 7 d'agost es van casar a Barcelona. El mossèn era amic de tots dos. Van anar a Burgos de viatge de nuvis; allà van poder fer un romiatge que havien planejat des de feia temps i, al cap de vuit dies, en Manuel es va reincorporar a la seva Divisió. El van traslladar un cop més; aquesta vegada a València.

Finalment va aconseguir la carta de llicenciament i va agafar el primer tren cap a Barcelona. El Manuel i la Manolita estaven joiosos de poder estar junts un altre cop. Van trobar un pis al carrer de París, una mica petit potser, sobretot tenint en compte que en Manuel volia tenir molts fills, però “per començar ja està bé”, deia, diplomàticament, la seva dona. “Quan en tinguem dotze, ja en parlarem”.

Durant els anys següents, mentre a la resta d'Europa queien les bombes i a l'Espanya de la postguerra es patia gana i manca d'aigua i d'electricitat, van anar arribant al món els primers quatre fills: l'Enric al maig del 1940, la Montse el 10 de juliol del 1941, després en Jordi i, a l'octubre del 1944, l'Ignasi.

La Montse va fer la Primera Comunió al maig del 1948. Va ser la seva primera trobada interior amb Jesucrist, un Jesucrist amb qui es feia fàcil parlar. El seu oncle, al vespre, quan ja s'havia acabat aquell dia de festa en què hi havia hagut un bon dinar, titelles, i tot un programa de diversions, li va preguntar què es que l'havia impressionada més d'aquell dia i ella li va contestar: “Què vols que sigui? Els titelles!”.

Si hom fulleja l'àlbum dels Grases, obté la impressió d'una família jove i animada, amb una alegria extraordinària. Des de l'any 1947 eren cinc: amb el naixement de la Pilar, la Montse per fi tenia una germana, a més dels seus tres germans. Els fills eren desperts i sans. La Montse era de bon caràcter i li agradava jugar, tot i que, quan volia, podia ser força tossuda i obstinada. Quan més tard van preguntar als pares com s'ho havien fet per educar uns fills tan pietosos la mare, tot encongint-se d'espatlles, va dir: “No hem fet res d'especial. Hem procurat que descobrissin allò que a nosaltres ens omple: la convicció que viure com a cristià és molt bonic. Això, és clar, no és una cosa que vingui de forma automàtica, amb un parell de frases pietoses de tant en tant. Hom ha de deixar caure alguna cosa. Els hem ensenyat oracions senzilles d'infants i els hem parlat de Jesús i de Maria, la seva Mare. El meu marit i jo també els hem explicat com acceptar i oferir els patiments i les dificultats, que cada un ha de lluitar contra els seus petits defectes, que han d'ajudar-se entre ells...”. I en Manuel afegia: “jo volia sobretot que fossin sincers. Això per a mi és especialment important. Digues-me amb tota franquesa què és el que passa” els preguntava sovint. A mi tant me fa, si heu trencat alguna cosa; però heu de ser sempre sincers i dir la veritat; hagi passat el que hagi passat. Només us castigaré si m'enganyeu”.

Si Déu jugava un paper en la vida de la jove Montse, sens dubte era, en bona part per l'educació que li van saber donar els seus pares; en aquest camp l'havien anat portant de la mà.

A principi dels anys cinquanta va canviar d'escola i va passar els últims anys acadèmics no gaire lluny de casa, en un col·legi de monges. Era una estudianta normaleta i va arribar a completar tota la seva escolaritat. Li apassionava jugar a bàsquet, al tennis i al ping-pong. A més li agradava fer excursions amb amics o amb la família sortint des del poblet on els Grases passaven l'estiu a un bon preu.

Mentrestant la família havia crescut: l'any 1949 van arribar al món unes bessones, la Crucina i la María José, i després encara va venir una noia, la Rosario.

La Manolita es va poder permetre uns quants anys tenir una dona que l'ajudés amb les feines de la casa, però quan l'empresa d'en Manuel va quedar-se amb números vermells, van haver d'arreglar-se sense cap ajuda i amb vuit fills. Malgrat els estalvis i que es van vendre el cotxe van haver de demanar diners. Però en l'educació dels fills no van voler estalviar: "l'educació ens semblava massa important per estalviar-hi". Naturalment van mirar que els fills no notessin les dificultats econòmiques. Però va arribar un moment en què tot i la seva confiança en Déu no haguessin sabut com sortir-se'n..., si no hagués estat perquè un dia, com als contes de fades, va trucar a la porta el carter i va portar un xec amb 40.000 pessetes. Es tractava d'una herència que havia deixat una parenta de la senyora Grases que acabava de morir.

Amb tot, els fills conserven un bon record d'aquests temps difícils: "Érem una gran família", segons diu l'Enric, el gran, que més endavant va entrar al seminari i va ser capellà a Barcelona. "La vida a casa era molt divertida; sempre n'hi havia alguna de muntada; els pares vigilaven que les coses estiguessin ordenades, especialment les nostres joguines, la nostra roba i els llibres de l'escola. I com que no teníem gaire diners, per força havíem de tenir cura de les nostres coses i ens en sentíem responsables".

"Només ara, passats els anys, m'adono que el fet de viure en una gran família ens va preparar molt bé per la vida. D'entrada vam aprendre –a la força, diria jo– a compartir. Ningú no tenia la *seva* habitació, ni els *seus* llibres, ni els *seus* esquís, sempre eren les *nostres coses*. A la Montse i a mi, com que érem els grans, ens confiaven els petits; i així de seguida vam haver d'espavilar, i ocupar-nos del altres va esdevenir com una segona natura".

"En una gran família és fàcil perdre la visió de conjunt i que cadascú acabi tirant pel seu camí. Per evitar-ho s'ha de fer una opció conscient per estar pendent dels altres. Els meus pares ens van ensenyar a veure la família com una mena de projecte col·lectiu: cadascú al seu lloc, però sense perdre de vista el fi comú. Tots havíem de contribuir –cadascú d'acord amb les seves possibilitats–

al sosteniment de la família, per tal que les dificultats mai no ens esclafessin”.

Els fills, de mica en mica, es van adonar que el pare i la mare deixaven en segon lloc les seves necessitats i desitjos personals. “La nostra reacció instintiva va ser –segons explica l’Enric– la de procurar no carregar els pares amb problemes innecessaris”. Això volia dir evitar baralles a l’escola, estar contents amb el que teníem. Els meus amics sempre disposaven de diners per comprar-se un gelat o lliminadures o per jugar al futbolí. A mi també em tornava boig el futbolí i, per jugar-hi, havia de fer els meus comptes i estalviar cèntims del tramvia per tal de reunir els diners necessaris. Era una qüestió d’honor”.

“D’aquesta manera vam entendre –jo almenys–, el que costen els diners. És bo que els nens tinguin desitjos i que demanin diners, però dins d’un límit. Vaig entendre que les poques coses que posseïem, tenien el seu valor. Això, avui, pot sonar antiquat, i dubto que molts ho entenguin. Em trobo sovint amb pares que compren als fills tot el que els demanen i que els deixen fer tot el que volen per tal d’evitar-los un trauma. Crec que és un error”.

“És clar que, alguna vegada, em vaig trobar amb situacions desagradables amb companys d’escola, però, analitzat en el seu conjunt, tot allò va ser molt enriquidor...”

“En aquest sentit a casa tot era més aviat pobre i senzill. Vist amb perspectiva, haig de donar gràcies a Déu d’haver viscut amb certa estretor, que no ens sobressin els diners i que no ens poguéssim permetre tots els capricis”.

“Com deia, ens sentíem contents i feliços, però això no vol dir que fóssim una família idíl·lica. De fet penso que la família perfecta no existeix. Hi havia coses del dia a dia que a nosaltres els grans –la Montse i jo– ens preocupaven. És per això que vam crear una mena de “Consell de família” que es reunia un cop a la setmana, el dissabte. Sèiem tots junts, parlàvem i discutíem seriosament sobre els assumptes de la casa i de la família. Es tractava sens dubte de menudeses. Però quan un és petit li sembla molt important si es pot fer això o si no es pot fer...”

“De vegades aconseguíem allò que volíem; de vegades no. Però en tot cas, i encara que no ho diguéssim, ens agradava moltíssim la llibertat i la confiança que els nostres pares ens donaven: podíem parlar de tot amb ells, i podíem dir el que ens semblava; és clar, tot al seu moment”.

Crides

Quan l’Enric, l’estiu del 1956, va comunicar la seva decisió de fer-se capellà, la notícia va caure com una bomba. És clar que els pares, com a bons

catòlics practicants, havien formulat el desig que algun dels seus fills es lliurés a Déu d'alguna manera, però això va ser quan els fills van venir al món i encara es pot somniar sense compromís. Ara l'Enric tenia setze anys. Certament el tema de la "vocació" no els era estrany, però s'havien d'anar fent a la idea: el fill gran sacerdot...

El senyor Grases va anar a veure el pare Gabriel, que era llavors el seu confessor i li va demanar consell. Ell amb molta energia va aclarir que amb la vocació sobrenatural d'un fill s'ha d'anar amb molt de compte i delicadesa. Havien de deixar a l'Enric temps i llibertat per tal que la seva decisió pogués madurar. Si de debò tenia vocació, ja s'aniria veient.

En Manuel aleshores es va recordar d'una frase que havia llegit una vegada en un llibre de sant Josepmaria Escrivà: que per a uns pares no és cap sacrifici "lliurar" un fill, sinó més aviat un honor: és Déu qui tria. I el mateix pensament li sentia ara al pare Gabriel: amb una vocació en estat germinal no es pot jugar.

Tanmateix no va ser fàcil pels pares. En Manuel es va seure amb el seu fill i li va recomanar que almenys acabés el batxillerat: "no et costarà gaire passar-te de ciències a lletres, i quan acabis, entres al seminari. Si no, allà se't farà molt difícil el llatí i el grec. Si vols et busquem des d'ara un professor de grec per aquest estiu. Pensa-t'ho i ens dius alguna cosa".

L'Enric no s'ho va pensar gaire. A l'agost, quan el seu pare estava de viatge uns dies, li va escriure una carta on li deia que havia estat resant intensament a la Mare de Déu i que ara ja sabia el que volia: acabar sisè i entrar al seminari. Els pares ja n'estaven informats; als germans els va sorprendre enmig d'un sopar: "l'any que ve marxo de casa, vull fer-me capellà".

Com va reaccionar la Montse davant la notícia? L'Anna Maria Suriol, que aleshores era la seva millor amiga del col·legi, comenta que a la Montse li queien les llàgrimes quan li va explicar la decisió del seu germà. En aquell mateix moment se li va llançar als braços. N'estava molt de l'Enric, la Montse, el respectava i l'admirava, però mai no havien parlat de coses "espirituals".

Vocació... el tema no li era estrany, ja se n'havia parlat a l'escola. No era gaire conscient que això de la vocació no tenia a veure necessàriament amb l'estat religiós o clerical. Tot i que a casa ja ho havia vist d'alguna manera: els seus pares de mica en mica es van anar acostant a l'Opus Dei. Aquesta Obra en aquella època encara es trobava als seus inicis.

Des del dia en què es van casar la Manolita i en Manuel van anar creixent en la seva vivència de la fe cristiana. Procuraven anar algun dia a Missa entre setmana, resaven el rosari plegats, i s'apuntaven cada any als exercicis espirituals de la parròquia. "Sí que en feu, de coses", els deien els parents i amics. Al Manuel li semblava, però, que encara feia poc. No era cap

perfeccionista, però sentia el desig de donar-li alguna cosa més a Déu.

L'Obra havia estat fundada l'any 1928 a Espanya, i tenia activitat a Barcelona des de principis dels anys quaranta. En Manuel va fixar-s'hi per primer cop quan va començar a observar que, a prop de casa seva, uns homes de mitjana edat acostumaven a passejar amunt i avall, mentre anaven parlant amb un mossèn. Aquesta escena va despertar la seva curiositat.

En va parlar a un amic que li va dir: “aquests deuen ser de l'Opus Dei”. Li va explicar a grans trets l'Obra i el va remetre al seu cosí, en Joan Baptista Torelló, un jove sacerdot de l'Opus Dei. “Què hi farem”, va pensar en un primer moment el Manuel, “ja es veu que això no és per gent casada...”. Però aviat s'adonaria que no era així.

En Manuel va començar a interessar-se per l'Opus Dei. Va conèixer l'Emilio Navarro, precisament aquell mossèn que havia vist passejar amunt i avall, i va començar a parlar-hi amb regularitat. Mossèn Emilio li deixava un llibre o un altre per a què se'ls llegís. El cas és que, al cap d'un temps, en Manuel estava encantat.

El que anava coneixent de l'Obra no li venia pas totalment de “nou”: l'oració, la Missa, la confessió, el rosari, el compromís per Crist i per l'Església a la família i a la feina... A tot això ell només podia assentir-hi. En tot això el que era nou per a ell, era que li van presentar *això* com una vocació, com una crida personal de Déu, com un estil de vida espiritual ben determinat. De la mateixa manera que pel seu fill Enric la “vocació” volia dir renunciar a tenir una dona i uns fills, rebre l'ordenació sacerdotal i dedicar-se del tot al seu ministeri sacerdotal i a la seva tasca pastoral, per a ell la “vocació” volia dir lliurar-se per amor de Déu al seu camp professional, familiar i social.

Com a persona casada el que podia santificar era el tracte normal i quotidià amb la dona i els fills: era allà on ell podia ser també, a la seva manera, “pastor d'ànimes”, aquelles persones li estaven confiades, les havia d'ajudar, i, per dir-ho amb paraules del Catecisme, les “havia de dur al Cel”. “Santificar-se” vol dir, segons va sentir, donar el millor possible d'un mateix. Estimar la dona vol dir, enamorar-se'n sempre de nou, fins i tot després de molts anys de casats, estimar-la no *malgrat* els seus defectes, sinó *amb* els seus defectes, debilitats i limitacions. I estimar els fills vol dir invertir-hi molt de temps i les millors forces, entusiasmar-se amb la seva educació un cop i un altre, fer-se'n amic, no mostrar-se mai decebut o desanimat.

I santificar la feina vol dir, tant si un està sol en un despatx com si es treballa en equip amb d'altres companys, procurar fixar-se com a pauta un tracte amable i obert, la diligència, la sinceritat, el tacte, l'esperit de servei, l'optimisme, la modèstia personal. I, alhora, ser apòstol com ho van ser els primers cristians, que parlaven als seus contemporanis, parents, veïns i amics de l'esperança que els omplia. I ho feien desinteressadament i amb gran

serenor, confiats en l'eficàcia de la gràcia de Déu.

Les seves visites freqüents a un centre de l'Opus Dei es desenvolupaven de la següent manera: en Manuel s'asseia amb d'altres pares de família i, tots plegats, sentien una xerrada sobre alguns aspectes de la vida cristiana; després estaven una estona de tertúlia; cadascú procurava resar a l'oratori, alguns aprofitaven per confessar-se o per tenir una conversa demanant consell espiritual i, després, se'n tornaven a casa enfortits interiorment i amb noves idees.

“Sé on hi ha un centre de dones de l'Opus Dei, hauries d'anar-hi al menys un cop”, li va dir un dia a la seva dona. La Manolita també va conèixer l'Emilio Navarro, es va apuntar a un cap de setmana de recés espiritual i el va trobar molt enriquidor. Es van sorprendre amb les referències constants a la vida pràctica, la visió positiva de la vida enmig del món, així com l'optimisme i l'afecte que hi va trobar. També li va cridar l'atenció una cosa que no mai havia vist estant amb dones: no es parlava de les que estaven absents.

Al cap d'un temps a la Manolita li passava el mateix que a en Manuel: ben pensat, aquest podria ser molt bé “el seu camí”. De vegades, tot meditant en aquesta forma d'entrega, li venia un cert nerviosisme, però quan era sincera amb ella mateixa s'adonava que no hi havia motius per fer el ronsa.

Tots dos van acabar demanant l'admissió a l'Opus Dei –de forma independent però amb un consentiment recíproc–. A l'octubre del 1954 la senyora Grases va decidir portar la Montse –tenia llavors catorze anys– a un centre juvenil de l'Opus Dei. Havia sentit parlar de “Llar”, un pis on hi vivien algunes estudiantes i joves professionals i on s'organitzava tot un programa d'activitats durant el temps de lleure: bàsquet, classes de piano i flauta, ballet, bricolatge i xerrades sobre formació de la personalitat. Els dissabtes un capellà dirigia una meditació sobre temes espirituals a l'oratori de la casa. D'aquesta manera, va pensar la seva mare, la Montse podria conèixer noies de la seva edat, aprendria sens dubte moltes coses útils, obtindria orientació, i se sentiria a gust en una atmosfera amable i de llibertat.

Aviat es va sentir molt a gust a Llar, hi anava sobretot els dissabtes, agafava confiança amb les altres i de seguida va començar a portar-hi les seves amigues del col·legi. Des del primer moment va aflorar el seu caràcter fort i el seu temperament enèrgic. Algunes vegades s'enfadava terriblement quan algú li portava la contrària o quan tenia la sensació que no la prenen seriosament. En aquests casos podia muntar en còlera, però de seguida feia les paus. Cridava l'atenció la seva facilitat per fer amics, el seu marcat sentit de la justícia i la rapidesa amb què s'engrescava amb les coses. S'entén així que tothom se l'estimés. Li agradava jugar al tennis, anar d'excursió o al cinema, fer teatre i estar amb altra gent.

Com que la Montse tenia molta personalitat, li agradava comprovar que

a Llar, a les converses i discussions tothom podia dir la seva, encara que discrepés de la de la majoria.

Un dia la Rosa, que era dos anys més gran que ella i amb qui s'entenia de meravella, li va parlar de la preocupació apostòlica pels altres.

Fins aquell moment la Montse no s'ho havia plantejat mai, tot i que la idea no li era del tot desconeguda. Sabia qui eren els apòstols, i sempre li havia sabut greu veure que algunes amigues seves no paraven gaire atenció als diversos aspectes de la vida cristiana, o no donaven prou importància als Sagraments, o se'ls feia avorrit resar o anar a Missa.

“Imagina't” li argumentava la Rosa, “que fossis l'única persona que pogués parlar-li a algú de Déu. Si *tu* no ho feies, potser ningú no ho faria”. La Montse se la mirava amb els ulls ben oberts. Era veritat. Si ja és bonic engrescar els altres amb un esport, amb un llibre emocionant o perquè s'apunten a una excursió llarga, molt més bonic i important deu ser acostar-los a Crist, fer-los veure com es pot resar, ajudar-los a superar la vergonya de confessar-se, i potser, fins i tot, fer-los “apòstols”.

La Montse s'estimava les seves amigues. Per això li va semblar molt bona la idea d'ajudar-les, d'animar-les a dirigir la mirada cap a coses importants i no quedar-se només en mil petiteses accessòries en les quals fàcilment hom s'hi acaba perdent.

Va convidar les seves amigues i companyes del col·legi a Llar. Estava molt agraïda als seus pares perquè li deixaven anar-hi sovint, gairebé cada dia des que s'acabava l'escola fins al vespre. És clar que a casa hauria pogut ser una ajuda, però d'altra banda també estava clar que Llar li era de molt profit. Allà podia fer els deures de l'escola amb tranquil·litat, feia esport, ajudava a planxar, feia classes de repàs...

La seva mare es va adonar com en el tracte amb d'altres persones s'esforçava per no portar sempre la veu cantant, sinó que també procurava escoltar, cedir, i no voler sempre tenir l'última paraula. “De mica en mica es va fent una persona adulta”, li deia la senyora Grases al seu marit.

Al juliol la Montse va fer quinze anys. La situació econòmica de la família havia millorat i aquell any podien permetre's passar l'estiu a la platja. En comptes de buscar una pensió, van trobar una casa fent un canvi amb una altra família nombrosa que tenia una filla amb asma que necessitava prendre l'aire de muntanya. Els Grases els van deixar la casa d'estiueig que tenien a prop de Barcelona i que acostumaven a llogar durant l'estiu, i aquell any van anar a la costa. Els pares i els fills –en Rafael havia vingut al món al febrer– van gaudir d'uns dies tots junts, lliures de preocupacions. “Si fos per mi”, deia en Manuel, “la propera ona que vingui podria endur-se tranquil·lament el dia de tornada a Barcelona”.

A la tardor la Montse va manifestar el seu desig de fer-se infermera quan acabés l'escola obligatòria. També s'hi havia decidit la seva amiga Anna Maria. La senyora Grases es mostrava més aviat escèptica i va aconsellar a les dues que primer fessin algunes pràctiques mentre encara anaven al col·legi. La Montse aviat es va adonar que allò no era per a ella. Entre altres coses li feia pànic posar injeccions i, tot i que allò de curar malalts li agradava, cada vegada que abandonava l'hospital amb les seves grans sales, se sentia alleujada.

És per això que, finalment, es va decidir a anar a l'Escola Professional per a la Dona, de la Diputació de Barcelona, tot i que no li agradés especialment. La major part de les companyes eren més grans que ella i tenien al cap altres coses que no eren l'esport, el teatre i les excursions. L'aprenentatge no se li va fer gens fàcil, i ni tan sols les classes de piano, que havia agafat amb tanta il·lusió a Llar, li deien gaire res.

De les xerrades i meditacions a Llar, a les quals continuava assistint-hi amb regularitat, n'havia tret que hom pot santificar el seu "treball" –en el seu cas: les classes i l'estudi–. Es feia difícil no acontentar-se amb sortir del pas, sinó mirar de fer bé el deure de cada moment, amb la vista posada en Jesús, que també va treballar quan va estar aquí a la Terra.

Alguna vegada s'aixecava d'hora i anava a Missa abans de començar l'escola. A la tardor, la Rosa la va convidar a un cap de setmana de recés espiritual. Probablement va escollir un mal moment, perquè la resposta de la Montse va caure com un llamp i va deixar parada la pobra Rosa: "Faré una cosa així quan *jo* vulgui, i no quan tu m'ho planegis".

D'entrada la Rosa es va sentir gairebé ofesa. Per què li contestava d'aquesta manera? Si la Montse estava encantada amb les meditacions; i, a més, tan sols es tractava d'una proposta... El cas és que ja no va treure més el tema. Havia de ser la Montse qui volgués anar-hi; si no, no tenia cap sentit. I, ben mirat, en el fons era un bon senyal que, tot i trobant-se tan a gust a Llar, no s'apuntés a tot cegament, sinó que s'ho rumiés una mica. Tot i que era capaç de cedir, no era "influenciable" quan es tractava de coses importants. Aquell curs de recés, per tant, va tenir lloc sense la Montse.

Al curs següent es va apuntar al curs de recés. Era un cap de setmana de novembre, a "Castelldaura", una casa de convivències a prop de Barcelona que aleshores estava acabada de fer. El mobiliari era encara molt pobre però, per estudiants, ja n'hi havia prou. La Montse no va anar-hi sola. El tema de l'apostolat la tenia força ocupada, i havia estat pensant molt quina de les seves amigues sabia apreciar més un cap de setmana com aquell. L'horari seria força intens: meditació al matí, Missa, rosari, al migdia Via Crucis i, al vespre, una xerrada. Entremig hi hauria temps per reflexionar, llegir, resar... i mantenir el silenci. La Montse va convidar-hi unes quantes amigues seves, de les quals al final n'hi van anar dues. Tot i que havien fet els millors propòsits de guardar un

silenci al qual no hi estaven acostumades, al cap d'un dia estaven a punt d'explotar. “La Montse va ser bastant entremaliada”, recorda la Carme, que també va prendre part en aquell curs de recés. “Totes tres van organitzar un soroll infernal a l'habitació i baixaven les escales deixant-se caure per la barana... Jo estava casualment a baix i les vaig atrapar al vol. Naturalment me'n feia càrrec, però és clar, em tocava posar una cara seriosa, de reprovació. I la Montse s'enfadava”.

Però aviat se li va passar l'enuig. L'endemà ja estava del tot ficada en el curs de recés: es va deixar copsar per les meditacions, li donava voltes a allò que anava sentint, i es passava estones resant, ben concentrada, davant del sagrari. Un parell de vegades va anar a buscar la Rosa, que també feia el curs de recés, i li va dir en veu baixa: “Escolta, tot això em fa pensar molt”.

La Rosa estava estranyada. I és que tot i que el mossèn parlava amb molta força i posava exemples molt il·lustratius, les coses que explicava no li podien sonar gaire noves a la Montse. Tanmateix ella se sentia de sobte personalment interpel·lada. “Rosa”, li va dir, “no m'has explicat mai com va anar la història de la teva vocació. M'ho *has* d'explicar”.

La Rosa, de petita, havia tingut poliomielitis i havia patit molt amb les conseqüències d'aquella malaltia. Li va explicar com van anar les seves primeres converses amb un mossèn de l'Opus Dei a qui ella es va queixar que la seva vida, d'alguna manera, s'havia quedat malmesa. La resposta que li va donar aquell capellà la va sacsejar per dintre. “Malmesa? Que no pots fer alguna cosa pels altres? Que potser no pots ser feliç i fer feliços els altres?”.

La Rosa li va explicar com, amb el temps, va descobrir el seu camí. Van parlar llargament sobre la vocació. Aleshores la Montse li va dir: “meravellós, deu seu increïblement bonic per a tu”.

–“Però, Montse, –va comentar-li la Rosa– t'has plantejat que aquest podria ser també un camí per a tu?”.

–“Què vols dir... ?” la va interrompre la Montse bruscament:

–“Com sé jo que tinc... ?”

–“Que com se sap si tens vocació?” La va interrompre la Rosa, “bé, això només es pot descobrir a l'oració. Aquesta és una decisió que ningú no pot prendre per tu”.

La Montse en aquell moment segur que va pensar en el seu germà Enric. Aleshores encara no sabia que els seus pares pertanyien a l'Opus Dei. Havien decidit de no explicar-li-ho fins més endavant, per no treure-li llibertat de decisió. És clar que sabia que anaven regularment a centres de l'Obra i que llegien els escrits del fundador, però, al cap i a la fi, això ho feia molta gent; alguns amics dels seus pares també tenien “Camí” sobre el seu escriptori.

La Rosa es preguntava si seria correcte “ficar-se” més enllà del que ja havia fet. Finalment li va dir a la Montse: “Has pensat mai que Déu et pugui cridar a l’Opus Dei?”. La Montse es va quedar interiorment remoguda.

En arribar a casa li va explicar tot a la seva mare. Estava alhora contenta i trasbalsada. La senyora Grases va mirar de tranquil·litzar-la. “Mare”, li va dir, “saps què?, em penso que no hi aniré més”.

La senyora Grases va entendre el que passava. La Montse necessitava un mica de distància. És per això que la seva mare va acordar amb la directora que, durant un temps, no li trucarien ni la convidarien a res; era ella qui, amb serenor d’esperit, havia de decidir.

La Montse amb vocació...? Pensava la senyora Grases. Naturalment que la creia capaç de dir que “sí” generosament. Seria bonic, i en Manuel se n’alegraria, n’estaria cofoi de la seva pubilla... Però la decisió havia de sortir d’ella i, per tant, calia esperar.

Entretant feia treballar la seva filla a casa, li recordava algunes amigues del col·legi amb qui havia perdut el contacte, i pregava per ella.

La decisió de la Montse de no “tornar-hi mai més”, va durar poc. Massa coses la lligaven a Llar. Finalment va trucar a la porta, radiant d’alegria, i va preguntar com els anava tot i si podia ajudar en alguna cosa. Però, sobretot, va preguntar on s’amagava la Rosa.

L’estiu del 1957 la Montse el va passar a França, en el marc d’un programa d’intercanvi. Va tornar entusiasmada. Al setembre el seu germà Enric ingressà al seminari. Ella tornà a l’Escola Professional per a la Dona on s’hi anava aclimatant d’allò més: fins i tot les notes van començar a millorar.

Al mes de novembre la Rosa li va dir que li agradaria tornar a fer uns dies de recés, però que voldria anar-hi acompanyada d’una amiga i, fins aquell moment, tothom li havia dit que no.

“Per què no hi vas sola?” li va preguntar la Montse. La Rosa va vacil·lar. Per a ella no era agradable no poder fer el mateix que les altres a causa de la seva poliomielitis: pujar escales, vestir-se, passejar...: per fer tot això li calia ajuda.

La Montse finalment es va decidir: “vinc amb tu. De veritat, per tu ho faré amb molt de gust!”. En comptes de la Rosa, que al final no hi va poder anar, ho va fer l’Anna Maria, la seva millor amiga. “És clar que me’n recordo”, va comentar més tard la directora del curs de recés. “Totes dues ho trobaven tot increïblement divertit i no paraven de riure per tot, però jo feia com si no les veiés”. Així, per exemple, la Montse, al vespre del primer dia, va tenir la idea de provar tots els llits per triar-ne el més tou per a ella i l’Anna Maria. Quan va arribar al novè o al desè llit s’hi va llançar a sobre com si fos un trampolí, el llit es va trencar i l’Anna Maria va haver de treure la Montse, que no parava de

riure, d'entremig de llençols, coixins i taulons. Van lligar la barra lateral amb cordes confiant que ningú no notaria el desperfecte.

Tot i l'afer del llit trencat, la Montse va fer un esforç per a concentrar-se i per tenir el cap lliure per parlar amb Déu. Va llegir molt i notava com alguna cosa s'estava coent dins seu. S'hi havia d'aventurar?

Després d'aquells dies de recés espiritual va començar a veure's setmanalment amb la Lia, la directora de Llar, per a conversar-hi. Parlava de la seva oració, del que anava llegint, i d'allò que més l'havia colpit. Si de veritat era Déu, això que ella percebia en el seu interior... Per què no li deia una mica més clarament el que volia d'ella?

A "Camí", un llibre amb punts curts i punyents que a la Montse li agradaven, però que no sempre entenia, n'hi havia un que, de tant meditar-lo, el llibre va acabar obrint-se sol per aquella pàgina; era el número 903: "Si veus clarament el teu camí, segueix-lo. –Com és que no rebutges la covardia que et deté?".

Tornava a tancar el llibre. Notava que les galtes se li posaven vermelles i que havia de respirar a fons. Era ben curiós, es tractava d'una sensació de felicitat o de por? Probablement les dues coses alhora.

"No, sóc massa jove", pensava ella, "per què haig de decidir-me ara?". Però el fet d'anar-ho endarrerint tampoc la deixava més contenta. Massa jove... va haver de riure-se'n d'ella mateixa. M'he deixat encomanar per l'Amor, va pensar tot somrient, i aleshores, es va espantar una mica, perquè, de sobte, va dir "sí!" en veu alta. Sí!, sí!, sí! La lluita que es lliurava en el seu interior va desaparèixer de cop. Necessitava explicar-ho amb urgència a la seva mare. "Mare! Ja ho tinc, ja sé el que vull. M'agradaria pertànyer a l'Opus Dei. Vull viure com les de Llar. N'estic segura. Per fi!".

La seva mare va seguir impassible. Per fi? Però si la Montse encara no tenia setze anys... Era com tornar a veure el seu fill Enric davant seu, amb la mateixa alegria, la cara seriosa, la decisió ferma. Va recordar també la conversa amb el mossèn: cal anar amb molt de compte quan es tracta amb vocacions incipients, va dir-li... "Montse, ho has parlat amb la Lia? I amb el teu confessor? Què en pensen?".

"Encara no els ho he dit", va contestar ràpidament la Montse. La seva mare va somriure. "I al pare?". La Montse va vacil·lar. De sobte s'adonà clarament del que suposava per als seus pares la seva entrega plena.

La reacció d'en Manuel va sorprendre tant la mare com la filla. El senyor Grases amb prou feines aconseguia amagar la seva joia. Va agafar-se a la Montse i li va dir: "Mira, quan Nostre Senyor té un pla especial per a algú i li ho fa veure, és com un regal, com una prova de quant se l'estima. L'interessat rep una invitació a respondre, i aquesta resposta seva és lliure, pot acceptar el regal

o dir: no, no em veig en cor. O, senzillament: no em vull deixar embolicar. Però en tot cas ha de pensar-se molt bé la resposta. La teva mare i jo podem resar per tu, però la decisió només pot sortir de tu. Aviat serà Nadal, i ens podrem acostar a la Sagrada Família, a Jesús, Maria i Josep i demanar-los que et facin veure quin és el teu camí”.

Va estar a punt de dir-li que ell i la Manolita pertanyien a l’Opus Dei i que ell feia temps que tenia el desig que algun fill seu se’n fes; però, com que no volia en cap cas influir-la, va contenir-se. Com a pare només volia fer-li entendre que, per bé que a ell no li costés imaginar-se-la a l’Opus Dei, ella havia de decidir lliurement, i resoldre-ho amb Déu a l’oració. I, naturalment, també convenia que el mossèn que la coneixia bé l’aconsellés. Aquell Nadal es presentava emocionant.

La tarda del dia 24 de desembre la Montse la va passar a Llar. Va estar ajudant a fer el pessebre i, després, va anar amb la Pepa de compres a la fira de Santa Llúcia. Mentre hi anaven la Montse no pensava en altra cosa que en la seva vocació. “Escolta, Pepa!”, li va dir mentre agafava les bosses i els paquets amb l’altra mà perquè li feia mal una cama, sens dubte per culpa d’haver estat agenollada molta estona fent el pessebre. “Pepa, a mi també m’agradaria ser numerària, però no estic segura de com ho veuré d’aquí dos anys. Ara tot em sembla clar com la llum del dia, però tinc por que quan tingui 20 anys, 25 o 30... ho deixi, m’entens?”. Les numeràries, segons li havia explicat la Rosa, són les fidels de l’Opus Dei, que, en expressió bíblica, no es casen “per l’amor del Regne del Cel”. Els supernumeraris són aquells que –com els pares de la Montse– formen una família.

La Pepa no la va empènyer. “Dona, totes les coses grans a la vida tenen els seus riscos. Quan et cases tampoc no n’estàs segura de si d’aquí a 50 anys t’estimaràs el teu marit tant com ara. A més, pensa que quan és Déu qui crida, això ja és prou garantia”.

Quan és Déu qui crida... se la veia radiant quan va tornar a Llar, carregada amb els paquets. Així doncs, havia arribat el moment de dir que “sí”.

Al moment de picar a la porta de la directora, dels nervis, li va venir com un formigueig desagradable a la panxa. Vaja, la Lia estava parlant amb algú... La Montse va tornar al planxador però amb un ull posat a la porta. Per fi la Lia es va quedar lliure. “Lia, tens un moment?”.

La Lia es va quedar parada al comprovar la maduresa de la Montse. Darrera de la seva petició d’admissió a l’Opus Dei, plena d’entusiasme juvenil, s’advertia una reflexió sincera, ferma decisió i realisme. I és que una noia jove i madura és ben capaç de totes tres coses. La Montse sabia prou bé en què consistia l’Opus Dei i la vida d’una numerària i era conscient dels seus talents, del seus punts forts i de les seves debilitats. I, a més, comptava amb el ple acord dels seus pares.

Quan la Montse va acabar de parlar, la Lia li va explicar alguns aspectes de l'entrega a Déu: la persona que es decideix a viure el celibat a l'Obra ho fa amb tota llibertat, portada pel desig de viure enterament per Crist, l'Església i les ànimes. L'Opus Dei no és cap orde religiós i, per tant, la Montse no ingressava a cap "congregació" ni s'apartava del món. Continuarà anant a l'Escola Professional per a la Dona; quan l'acabés hauria de buscar feina i guanyar-se la vida. A més, hauria d'ocupar-se apostòlicament dels altres i dedicar-se a la formació dels fidels de l'Opus Dei. Al principi continuaria vivint amb els seus pares, però ja rebria alguns encàrrecs a Llar. Això últim no era cap novetat per a ella: ja ho feia de mesos ençà.

Al cap d'un any, més o menys, ja podria anar a viure a Llar. La Montse estava radiant d'alegria. Sabia que l'Opus Dei no és una cosa a la que hom "s'hi apunta" i després va pagant unes quotes periòdiques que confirmen la seva decisió. Tampoc cal omplir cap formulari d'inscripció. Qui vol ser-hi admès ho manifesta en una carta breu, de caire personal, dirigida al Prelat de l'Opus Dei a Roma¹.

"Ara el que has de fer és anar cap a casa," li va aconsellar la Lia. "Deixa-ho reposar tot plegat una nit i demà, si vols, pots escriure la carta". La Montse es va quedar estranyada –per què esperar un dia més?– si ja tot estava prou clar... Amb la petició d'admissió ella, certament, no esdevindria encara –des del punt de vista jurídic– numerària –per això hauria de passar, d'acord amb els Estatuts de l'Opus Dei, un any i mig– però, en la pràctica, ja podria sentir-se membre de la família de l'Opus Dei.

Mentre anava cap a casa se sentia boja d'alegria, com al setè cel. En arribar es va trobar un ambient de festa. Els pares li havien preparat una bonica sorpresa. En Manuel havia tret una ampolla de cava i a l'hora de brindar va dir: "ara ja som tots tres a l'Opus Dei". La Montse es va quedar un moment estupefacta. Aleshores es va llançar al coll dels seus pares, primer al del pare, després al de la mare, i després, un cop més, al del pare.

Dos dies més tard va començar a nevar i la Montse va voler anar a esquiar. Es va apuntar a un dels "trens per a esquiadors", habituals a l'època. Va anar amb la seva mare a una botiga d'esports, va llogar-hi un equip d'esquí i va fer la maleta. Hi aniria tota sola però no li costaria gaire conèixer algú durant el camí d'anada. Havia caigut una capa imponent de neu. Feia un temps magnífic, ideal per passar-ho bé baixant les pistes. La Montse va gaudir de la neu i de l'aire fred; no havia esquiat mai i, per ser una principiant, va fer-ho força bé. Ben aviat es va oblidar de les primeres caigudes. Tot i això no va acabar de sentir-se del tot a gust.

De tornada a casa, la Manolita la va inundar a preguntes.

¹ La carta es dirigeix familiarment al Pare, que llavors era Monsenyor Josepmaria Escrivà de Balaguer. En aquell temps, l'Opus Dei no havia estat erigit encara en Prelatura Personal. *(Nota del traductor)*

–“Ha estat bé”, anava dient la Montse, “no esquiu malament del tot, però...”.

–“Però, què? Que potser has caigut? Que has pres mal?”.

–“Sí, però no ha estat res. El que passa és que m’he trobat una mica sola... Saps què, mare? He notat una gran diferència. A Llar aviat t’oblides que ets nova i que no coneixes ningú. De seguida se t’acosta algú i et diu: Ei, tu! Com et dius? Au, vine! Però en canvi allà dalt... Tothom anava a la seva. No he sabut lligar-me bé l’esquí i, et penses que algú ha vingut a ajudar-me? No, senyora! M’han fet senyes i han tocat el dos”.

Uns quants dies més tard, després de la meditació dels dissabtes, anava pel carrer amb la Sílvia, una noia que també freqüentava regularment Llar, de camí cap a casa. Van veure que venia el tramvia i van arrencar a córrer cap a la propera parada. De sobte la Sílvia va sentir que la Montse cridava. “Ai, el meu genoll! Aguanta’t dret, vinga, aguanta’t dret!”.

La Sílvia es va girar i va veure com la Montse s’agafava el genoll esquerre. “Em sap molt greu quan hi penso, després del que va passar”, explicava la Sílvia temps després, “però en aquell moment no m’ho vaig prendre gens seriosament. Au vinga, Montse!, vaig dir-li, no siguis tan fluixa..., no siguis melindrosa... vam continuar corrents i encara vam agafar el tramvia”.

Certesa

A finals de desembre la Lia es va adonar que la Montse anava coixa. “Ho sap la teva mare, això?” li va preguntar. La Manolita va cridar el metge de capçalera, que coneixia tots els fills de tant que havia anat a casa dels Grases els hiverns, quan hi havia una passa de grip. Quan només es tractava d’una rascada al genoll jugant al futbol o una mica de sang al colze era el mateix Manuel Grases qui feia les cures. El metge es va mirar el genoll de la Montse però no li va donar gaire importància. Li receptà vitamines, va explicar-los l’últim acudit, va fer alguna manyaga als cabells dels més petits, i va tornar a tancar el seu gran maletí negre.

Quinze dies més tard la Montse va presentar-se a la seva consulta: el genoll continuava fent-li mal. Li explicà que va caure esquiant, i van arribar a la conclusió que devia haver-hi algun nervi irritat per allà dins. El metge va receptar-li una mitja ortopèdica. “Procura que el genoll reposi una mica”, va dir, “i una altra vegada sigues més prudent quan vagis a esquiar. Els Grases, quan voleu, sou una mica salvatges...”. Quan s’acomiadaven es va adonar que la Montse estava pàl·lida, tot i les moltes vitamines que prenia i les moltes estones que passava a l’aire lliure.

La primavera ja s'anunciava. La Montse ja s'havia fet molt bé al seu "pla de vida espiritual": oració, missa, comunió, rosari, un parell o tres de minuts per a l'examen de consciència al vespre, abans d'anar a dormir...

Al matí i a la tarda feia una mica d'oració tot meditant pel seu compte a casa, o a l'oratori de Llar: llegia algun punt de "Camí" o un fragment de l'Evangeli i mirava de treure'n alguna cosa que li servís.

"No m'heu escollit pas vosaltres a mi, sinó jo a vosaltres, i us he destinat perquè aneu i doneu fruit, i el vostre fruit perduri... "; la Montse llegia sovint aquesta cita de Sant Joan. L'apostolat sorgia de la sobreabundància de la pròpia vida interior, segons havia llegit en algun escrit del fundador de l'Opus Dei.

La Montse s'ocupava de tot cor i amb regularitat de les seves amigues. I li feia molta il·lusió quan comprovava que aquesta estimació era recíproca. Se sentia colpida a difondre la fe en Jesucrist i en l'Església. Això era una cosa que tenia molt ficada a dins i que pertanyia a la seva personalitat, i ningú s'ho agafava malament.

De tant en tant pensava en aquells "pescadors d'homes" de l'Evangeli: Pere, Joan, Felip, Andreu... Com s'ho devien fer per guanyar ànimes per a Jesucrist? Ella jugava a tennis i a bàsquet i, tot sovint, després de fer-ho convidava alguna companya de partit a Llar, o bé li deia que hi havia un mossèn amb qui podia parlar. Algunes hi anaren: l'Anna, la Maria, la Glòria... Quan això passava la Montse estava especialment contenta.

A l'abril, la família Grases va anar a Seva, on acostumaven a estiuejar, per passar-hi la Setmana Santa i els dies de Pasqua. A la mare se la veia especialment contenta de poder passar uns dies de vacances tots junts. Aquells dies van fer fotos i són les últimes on es veu a la Montse sana i despreocupada, al jardí, amb un mocador al cap. Era molt fotogènica, però no li agradava gens que li fessin fotos. De vegades a l'últim moment es tapava la cara amb les mans per no sortir-hi.

"Que bonic és estar tot junts!, que bé que estem, tots plegats" deia la seva mare sovint i afegia, fent broma: "i tu, desagraïda, vols marxar. Què tenen a Llar que no et puguem oferir?".

Davant d'aquests comentaris o d'altres de semblants la Montse reaccionava de seguida. Corria cap a la seva mare, l'abraçava i protestava: "Però, mare... si saps molt bé que... ". S'havien entès perfectament. Era l'adéu "normal" a la llar familiar, que un dia o un altre li arriba a tothom però que, tot i això, sempre es fa difícil, sobretot a les mares. Aquests dies al camp semblava que el genoll anava millor, però en arribar a Barcelona van augmentar els dolors, i no podia amagar algun gest de patiment. Mirava de contenir-se, però a la seva mare no se li escapava que, de tant en tant, a l'hora dels àpats, la Montse es fregava el genoll.

El ritme de vida normal –l’escola, Llar, els amics– sovint li produïa un cansament que no era normal. No dormia bé i sota els ulls es podien veure uns cercles foscos. Hi havia dies en què la seva mare anava a despertar-la i s’espantava del seu aspecte. “Montse”, li deia llavors enèrgicament, “avui fas el favor de quedar-te al llit”. Per poder-ho fer gairebé l’havia de forçar. S’hi resistia tot i que molts dies pràcticament no havia dormit en tota la nit. Ni tan sols els consells del metge –fes més repòs, descansa...– aconseguien convèncer-la de quedar-se més estona al llit. La seva mare cada dia havia d’arreglar la casa, anar a comprar, cuinar, portar els petits al col·legi i recollir-los, en una paraula: no parava. I ella, què havia de fer? Quedar-se ajaguda al llit, mirant-se com la mare treballava? Mai de la vida. A més, amb els germans petits voltant tampoc no hauria pogut tenir tranquil·litat. S’aixecava, confiava en despertar-se i agafar forces prenent una tassa de cafè i s’arrossegava cap a l’escola.

El vell metge de la família va començar a amoïnar-se. A la Montse li calia un especialista. Li concertà una visita amb un ortopeda per al 10 d’abril. El diagnòstic provisional va ser: “infecció reumàtica del genoll, petita efusió”. El metge va encarregar unes radiografies. La Montse ja es va quedar més tranquil·la: així doncs era reuma. Això sonava com una cosa temporal, que ja marxaria amb la calor de l’estiu.

El dia 24 d’abril va tenir una segona visita amb el mateix metge. Mentrestant la pell de l’os s’havia desprès en algun punt. Quan la pell dels ossos es desprèn formant pel·lícules com quan es pela una ceba és un símptoma molt alarmant d’un tumor maligne, una mena de sarcoma que de seguida fa metàstasi, sobretot als pulmons.

En aquella època tot això encara era poc corrent. El 3 de maig la Montse –tenia setze anys en aquell moment– va tornar al metge. Tenia el genoll inflat i li feia força mal. El metge per estar segur del seu diagnòstic de reuma va procedir a fer una punció. El resultat va ser negatiu: no hi havia cap reuma. Calia evitar que el genoll es mogués, i li va posar un guix des del maluc fins al taló. La Montse s’ho va agafar amb bon humor, feia broma amb els dits, que havien quedat a l’aire lliure i pensava com podria protegir-los fins que arribés el bon temps. El guix com que era tan llarg li premia la cama, que li pesava terriblement.

Tot i això no es va deixar portar per la comoditat. Continuà anant a Llar ben d’hora per fer una estona d’oració i assistir a Missa. Arribava puntual, caminava coixa per l’oratori, i feia autèntiques piruetes per agenollar-se. Per culpa del guix la cama va començar a inflar-se molt. Quan pensava que ja no podria aguantar més algú li deia, mirant de tranquil·litzar-la: “tingues una mica de paciència”. “D’acord”, responia ella, mirant de somriure.

S’havia de fer alguna cosa i en Manuel va tirar pel dret. Va agafar-se la

Montse i van anar tots dos a veure un altre metge, un amic que era cirurgià traumatòleg i ortopeda. “El guix s’ha de treure immediatament”, va dir, mentre feia que no amb el cap. Va treure la bena i va punxar el genoll en diferents punts per tal de localitzar exactament el dolor, però sense èxit. El dolor augmentava, fins que va arribar un moment en què la Montse ja no parlava del seu “genoll” sinó que es queixava que tota la cama li feia mal, sobretot la cuixa.

Al mes de maig, entre les estudiantes de batxillerat i les universitàries que freqüentaven Llar, s’anava estenent un “ambient de romiatge”. No hi havia cap dia que les noies no portessin flors a l’oratori. En grups de dos o de tres escollien una capella o una imatge de la Mare de Déu dins de la Ciutat per anar a resar el rosari. A prop de Castelldaura hi ha una petita ermita ben bonica. El camí que hi porta passa per una pineda, des d’on es pot veure brillar el mar a l’horitzó. A la Rosa li va fer gràcia la idea d’anar-hi a fer un romiatge. “Hi anirem amb cotxe”, va dir. “De camí resarem la primera part del rosari, la segona davant de la imatge de la Mare de Déu i la tercera durant el camí de tornada”. A la Lia també li va agradar la idea:

–“També podria venir la Montse, ha de cuidar la seva cama”.

–“Jo, en cotxe?” va protestar enèrgicament. “Hi aniré a peu, com les altres”. I per posar-hi més èmfasi, va afegir: “Què et penses? Que sóc una invàlida?”.

De sobte es va interrompre, mirà la Rosa, que s’alegrava que la Montse anés amb ella, i li va dir en veu baixa: “Perdona, Rosa, sóc una idiota; això que he dit està molt malament. Ho he dit sense pensar”.

La seva amiga no en va voler fer cas. Ni per un moment s’havia sentit ferida. S’entenia molt bé que la Montse preferís anar amb les altres a peu; a ella també li agradaria molt anar pel bosc... Quan anaven totes dues en cotxe li va dir a la Rosa molt seriosa: “Perdona’m un altre cop. Ser invàlid físicament no és tan greu com ser-ho interiorment, vull dir amb això: ser capaç de dir coses als altres, que els poden fer mal”.

La Rosa va contestar: “Montse, deixa-ho córrer, si ni tan sols me n’he adonat, ni m’he fixat quan ho deies”. Això li va recordar el que li va dir el fundador de l’Opus Dei sobre el valor dels petits gestos, en una trobada amb gent jove. La Rosa li havia explicat que estudiava farmàcia i que volia treballar en una oficina de farmàcia i ell li va comentar: “embolicar un medicament es pot fer de dues maneres: o bé mecànicament i sense pensar en res, o bé... amb amor! Si ho fas amb amor i penses en la persona a qui li vens i reses per ella, li hauràs donat unes quantes píndoles i, a més, un bon grapat d’oració”.

La Montse procurava fer això constantment: aprofitar les mil petiteses que es presenten durant el dia per abocar-hi tota la seva capacitat d’amor com en aquell moment en què es disculpava amb la Rosa.

A principis de juny els Grases van decidir canviar una altra vegada de metge. Fins aleshores res no havia funcionat, i això havia minvat la seva confiança. La Montse, una vegada més, es va deixar fer tota mena d'exploracions. S'havia acostumat a les llargues esperes i tenia la mà trencada en donar explicacions sobre els seus símptomes.

Va ser aleshores quan la Manolita va sentir per primera vegada la paraula "tumor". Però parlar d'un tumor encara no volia dir res..., va comentar-li el metge, mirant de tranquil·litzar-la. Podia ser perfectament que fos benigne i, a més, hi havia nous medicaments que tenien força probabilitats d'èxit.

Després de noves exploracions, al mes de juny va arribar el diagnòstic definitiu. En aquella ocasió en Manuel estava sol al despatx del metge. "Incurable!": va sentir-li dir al metge com si vingués de la llunyania. "Incurable". Després hi va haver un curt silenci. "No", va dir en Manuel en veu baixa, però amb fermesa. "Per sobre de mil diagnòstics encara queda la voluntat de Déu. La meva dona i jo... resarem!".

En arribar a casa li va fer un petó a la Manolita sense explicar-li res. Però ella, només de veure'l, ja va saber el que passava.

El petit Rafael, que estava al llit amb les amígdales inflamades i molta febre, va servir-li de pretext a la Manolita quan li van començar a caure les primeres llàgrimes.

Una inflamació, un tumor maligne? Per acabar d'esbrinar-ho amb precisió calia fer una biòpsia. Això, però, implicava el perill d'irritar el tumor i que, com a conseqüència, s'escampés més ràpidament. Però, per altra banda, la intervenció podria alleujar una mica els dolors de la Montse. Què s'havia de fer? I si al final tot allò no servia per a res? Anirien a Lourdes amb la Montse...

"Cada dia em torno més mandrosa", li deia la Montse a la Lia a finals de juny. "Abans protestava quan em deien que em quedés al llit, ara en canvi... sovint ni tan sols vull aixecar-me, tinc un cansament com de plom. Vols dir que això és normal? M'hauries d'esperonar una mica més, la culpa la teniu també una mica vosaltres, que em mimeu massa a causa de la cama". La Lia sentia batre el seu cor. Va moure el cap mentre murmurava alguna cosa.

Després de consultar a uns i altres, en Manuel i la Manolita van decidir que li fessin la biòpsia. Tots dos acompanyaren la seva filla fins al quiròfan. La Montse estava intranquil·la i s'agafava als seus pares. Li havien d'obrir la cuixa esquerra i treure una mostra de teixit. A en Manuel li van permetre que es quedés al seu costat durant l'operació, vestit amb una bata blanca. La Manolita es va quedar fora resant mentre caminava amunt i avall pel passadís. En Manuel anava seguint atentament cada una de les diferents exploracions quan, de sobte, es va commoure: va acostar-se a la seva filla que estava estirada com morta sobre la taula d'operacions, i li va fer un petó al front. De seguida es va

refer i, aleshores, adonant-se de la cara de perplexitat de la infermera, va somriure i es va disculpar: “sóc el seu pare”.

Quan es va acabar l'operació va anar a seure, esgotat, amb la Manolita, a un banc. Al cap d'una estona parlà amb ells el metge que l'havia operada, juntament amb dos col·legues. Les anàlisi de laboratori acabaven de dissipar l'última esperança. “Ewing” es deia la malaltia tumoral de la Montse, segons va informar un dels metges. De tots els tumors malignes aquest encara era un dels menys dolents. Els van assegurar que posarien tots el mitjans a l'abast i que provarien tot el que pogués funcionar.

Quin cop més dur! Es van abraçar i es van dir l'un a l'altra que acceptarien la voluntat de Déu. Tots dos estaven agraïts amb la fortalesa de l'altre i alhora patien per la pròpia impotència. “Anem a veure-la”, va murmurar la Manolita.

Estaven tots dos davant del seu llit com nens que busquen mútuament protecció. La Montse somreia:

–“I doncs, què han dit?”.

De sobte la Manolita va tornar a sentir forces dins seu:

–“Montse, mira, tens un tumor a la cama”.

La Montse va sentir la notícia despreocupadament, com si ja ho sabés. Li va faltar poc per dir “gràcies”, com si algú li hagués aguantat la porta.

Al cap de tres dies ja tornava a ser a casa. Se'n va alegrar pels seus germans petits. Tot tornava a estar amb ordre, però per a la Montse era molt cansat. Qualsevol moviment li feia mal.

I Llar? Els pares de seguida van informar de tot a la Lia. Les altres sabien el mateix que la Montse: que tenia un tumor a la cama esquerra. Les que vivien al centre i les moltes noies que entraven i sortien de Llar van començar a resar molt per ella. Cadascuna demanava a la seva manera: Senyor, fes que la Montse es posi bé!

Avui aquesta mena de tumors es tracten quirúrgicament o amb quimioteràpia. Als anys cinquanta només es coneixia la radioteràpia. L'esperança de supervivència amb aquesta teràpia era mínima: de dotze a divuit mesos de mitjana. La Montse la començaria immediatament, el 2 de juliol: li volien aplicar la dosi màxima de 10.000 Rem.

Es van preveure trenta sessions, una cada dia tret dels dissabtes i els diumenges. Això sonava “inofensiu”, però era la primera d'un seguit de “tortures”. El camí fins a l'hospital era curt, tot just dues illes, però la Montse no hi volia anar a peu. Els seus pares no tenien encara cotxe i, per tant, la Manolita havia de parar un taxi cada vegada, pujar la cama de la Montse al seient de darrera i ella acomodar-se com podia en el racó que quedava lliure. “A

peu aniries més còmoda, i t'estalviaries tota la complicació de pujar i baixar del cotxe”, li deia la Manolita. La Montse deia només: “huuum”. Un dia semblava com si la terra s'hagués empassat tots els taxis, i quan a la Montse se li va acabar la paciència digué: “Mare, anem-hi caminant”.

No van tornar a fer-ho mai més. Aquells pocs metres se li van fer infinitament llargs; la Manolita es mossegava els llavis mentre la Montse s'arrossegava al seu costat. No es queixava gens però tenia la cara desfigurada pel dolor.

Unes quantes vegades la Rosa i l'Anna Maria es van oferir a acompanyar-la a la teràpia. Els va cridar l'atenció com les infermeres s'ocupaven d'ella. Totes preguntaven com es trobava, però la Montse desviava la qüestió i, donant-li la volta, s'interessava per elles. D'una infermera sabia que li agradava pintar i li preguntava per aquesta afició.

En una ocasió una de les infermeres va agafar la Rosa a part i li va dir en veu baixa:

–“La teva amiga és increïblement simpàtica. Em sap greu, mai no sé si li fa molt de mal o no, no deixa que es noti”.

–“Si t'haig de dir la veritat, jo tampoc no ho sé”, li va respondre la Rosa.

Els pares de la Montse es preguntaven quan li haurien d'explicar tota la veritat. En Manuel s'inclinava per la claredat. La Montse era prou madura i, a més, tenia dret a saber-ho tot: al cap i a la fi es tractava de la seva vida. Però pel mig hi havia els altres parents que, unànimement, opinaven que encara calia esperar. La Montse parlava sovint de plans de futur, de quan aniria a viure a Llar, del que hi hauria de portar, del que necessitaria... Calia treure-li tota aquesta il·lusió de cop? I si al final resultava que els metges s'equivocaven? Les estudiantes que la veien a Llar després de la meditació dels dissabtes van explicar, passat un temps, que mai no van arribar a pensar que estigués greument malalta, i molt menys que tingués càncer.

Els pares van parlar amb la Lia i tots tres van quedar d'acord que esperarien, però, que al mateix temps, calia anar-la preparant amb compte. “Sobretot interiorment” va precisar la Lia. De tant en tant es quedava parada en comprovar els progressos interiors de la Montse. Era molt sincera, explicava amb molta senzillesa el que li passava, i preguntava, on i com podia millorar. Lluitava en els seus petits propòsits. S'hi esforçava com algú que s'ha plantejat una gran fita i que durant tot el dia no la perd mai de vista.

Cap enfora era la de sempre: alegre, a voltes també entremaliada, però limitada en la seva mobilitat. Sabia de memòria la major part de les cançons de moda, i sovint se la sentia cantar o cantussejar, o seguia el ritme amb els dits. Al setembre encara va prendre part en una obra de teatre: es va estudiar el seu paper de memòria i va fer-ho molt bé. Durant la interpretació ningú no es va

adonar que, de vegades, els dolors a la cama arribaven a ser insuportables i que gairebé la paralizaven. Els espectadors es pensaven que era un recurs interpretatiu per a què sortissin millor les paraules, i aplaudien entusiasmats. Heroisme innecessari? Potser sí. La Montse gaudia organitzant coses amb els altres. S'alegrava veient que els altres s'ho passaven bé.

Només la Lia la coneixia des d'un altre aspecte. Un dia, quan la Montse estava asseguda al seu costat, com tantes altres vegades, li va preguntar sense embuts:

–“Lia, digues-me, i aquest cop no defugis la pregunta: Què és el que tinc realment? Per què em mireu tots tan amoïnats i no dieu ni una paraula? És que potser sóc l'única que no té dret a saber el que em passa?”.

La Lia va dubtar. Li havia de dir? O millor no encara?

–“Tu ja saps, Montse, que tens un tumor”.

–“Sí. Però me l'estant tractant. I els metges estan confiats. I els pares també”.

–“El meu pare va morir de càncer.” Va mirar la Montse fixament i es va quedar observant atentament la seva reacció.

–“Sí, d'acord, però, primer: jo no tinc càncer, i segon: ara, per exemple, no em fa cap mal. Veus? Gens ni mica!”.

De tant en tant la Montse feia un gest commovedor, per demostrar la seva força: tensava el bíceps del braç i li ensenyava a la Lia, com feien els seus germans tot sovint quan volien fer ostentació de la seva força: “té, comprova com n'estic, de forta!”.

Va parlar també del dolor:

–“Lia, crec que estic preparada, per aguantar el que Nostre Senyor m'envii”.

Es va aturar un moment i va continuar en veu baixa:

–“Mira, en realitat sí que em fa por, el dolor. Els metges, així d'entrada, em fan pànic. Si els pares no haguessin estat allà el dia de l'operació, em penso que hauria perdut els nervis de tanta por que tenia”.

I va afegir, somrient:

–“Però, oi que no em deixareu sola? M'ajudareu sempre, veritat? Promet-m'ho!”.

El 10 de juliol la Montse va fer disset anys. A Llar es va celebrar aquest aniversari d'una manera especial. La Rosa va arribar-hi de bon matí per ajudar amb els preparatius. La Montse hi aniria després de la teràpia, i volien fer-li una sorpresa amb un petit *show*; després hi hauria un pastís amb espelmes, i volien

cantar-li un “happy birthday”.

La Lia li donava voltes a com li havia de dir la veritat a la Montse. Potser només li quedaven uns pocs mesos, cosa difícil de creure quan hom la sentia fer plans. Els rajos feien el seu efecte, i la Montse tornava a fer goig. El 19 de juliol tota la família va decidir pujar a Seva uns quants dies, i la Montse va passar per Llar a acomiadar-se.

“O ara o mai!” es va dir la Lia per donar-se ànims. “Potser se sentirà decebuda quan vegi que confiem tan poc en ella”. Però la conversa va acabar com l’anterior. La Lia va procurar aclarir-li la veritat de manera delicada, però ella replicava hàbilment. No hi havia manera. Es van abraçar, i la Montse va marxar.

En realitat aquestes converses no van ser diàlegs de sords. Era la manera que tenia la Montse d’anar acceptant una cosa de mica en mica. Al cap de poc d’arribar a Seva va prendre la iniciativa i demanà als seus pares que li diguessin “la veritat sobre el meu genoll”. Tots dos es van defensar:

–“Quan tornem a casa, Montse”, li va prometre la Manolita, “ara gaudeix de les teves vacances”.

La Manolita mai no oblidà aquella tornada a casa. Va estar plena de patiments: un amic els havia de deixar un cotxe i, finalment, no va poder ser; la Montse va haver de viatjar amb els seus pares en un tren ple de gom a gom que, a més, duia unes quantes hores de retard. Quan, finalment, van arribar al carrer de París ja eren dos quarts d’una de la matinada. Estaven desfent les maletes, raspallant-se les dents i fent els llits quan la Montse es va acostar a la seva mare i li va dir:

–“Mamà, m’havies promès una cosa... ”.

Ho va dir amb tanta decisió que als seus pares no els quedava elecció. De sobte, era com si el cansament hagués marxat.

En Manuel va agafar la Montse per les espatlles i la va seure al llit. La Manolita també hi va seure, el seu cor batia, però, alhora, se sentia alleujada. En Manuel la va posar al corrent de tot, sense estalviar-li res.

La Montse va emmudir un moment. Semblava que reflexionés intensament. Al cap d’una estona va preguntar, tranquil·lament:

–“I si em tallessin la cama?”.

–“No serviria de res”, va aclarir el seu pare, “no tindria cap sentit, saps? El càncer s’ha escampat per tot arreu.”

La reacció de la Montse davant de “tota la veritat” va ser fer un gest molt seu, però en aquesta situació els seus pares no se l’esperaven i els va quedar gravat a la memòria: va torçar els llavis, va deixar caure la mà dreta cap a baix en un gest d’impaciència i va sospirar, com dient: quina llàstima!

Quan va anar a Llar, va explicar a la Lia la seva conversa nocturna amb els seus pares. “Em penso que la meva mare esperava que jo digués alguna cosa, però en aquell moment no se’m va acudir res. Només vaig pensar: a partir d’ara haig de ser forta”. La Lia amb prou feines podia contenir les llàgrimes:

–“I ara què fem, Montse?”

–“No ho sé. Res d’especial. Saps quina és la meva nova jaculatòria? L’acabo de trobar: Bon Déu, ...estic preparada!”.

Va explicar també que acabava de confessar-se i que el mossèn li havia dit: “noia, ets una *enxufada*: aviat seràs al Cel; una sort així no la té tothom”.

–“Fins ara no ho havia vist així, però la idea m’ha agradat. En realitat no estic gens nerviosa”. I després de fer una pausa afegí:

–“Lia, he estat donant-li voltes al “faci’s la vostra voluntat”, aquesta frase del Parenostre. Ara l’entenc molt més personalment: que es faci la Teva voluntat. Quan per Nadal em vaig decidir a ser numerària, allò era la meva manera d’entregar-me a la voluntat de Déu, no? Doncs ara... ho veig com si fos un obra de teatre: allò va ser el primer acte, i ara arriba el segon”.

Va agafar la Lia del braç:

–“Si mai me n’oblidés, vull dir, si per un moment es debilités la meva fe, recorda-m’ho!”.

Hi havia una cosa que no tenia gaire clara. Què s’havia de fer en relació a la voluntat de Déu? Havia de resar per demanar la curació? Havia de demanar-li un miracle a la Mare de Déu? Es pot influir en la voluntat de Déu amb l’oració? I, al capdavall, què era el millor que es podia fer?

La Lia se l’escoltava en silenci. A la Montse, que en aquell moment gairebé no tenia dolors, li costava fer-se una idea de la mort. Van parlar de gent que havien conegut i que havien mort amb valentia. “El meu pare m’ha explicat”, va dir la Montse, “que el sofriment és com una mena de purificació per entrar al cel. Allà tothom està tan a prop de Déu, que no hi ha lloc per a cap pecat o per a cap cosa a mitges; abans d’entrar-hi tot ha d’estar ben purificat. I si s’aconsegueix en vida, tot això que s’estalvia després! El purgatori no me l’acabo d’imaginar... Però tant és com sigui, vull evitar-lo a tot preu!”.

La Lia, entre admirada i emocionada, no podia ni parlar. Es posava malalta només de pensar en els patiments pels quals la Montse encara hauria de passar. Havia estat llegint en un diccionari de medicina la definició de “sarcoma d’Ewing”, i hi va llegir: “metàstasi als pulmons. Ràpida evolució de la malaltia en persones menors de 30 anys”. I, al mateix temps, estava remoguda per la calma que irradiava la Montse. Li va fer l’efecte que havia madurat en poques setmanes com si haguessin passat bastants anys. Vivia la seva vocació amb fidelitat i alegria.

“Escriuré al Pare”, va dir-li un dia la Montse referint-se a Monsenyor Escrivà de Balaguer, fundador de l’Opus Dei. “Li demanaré que resi per a què sigui forta. Jo també reso per ell; i tot el que em fa mal, ho ofereixo per l’Opus Dei. Et sembla que li digui tot això?”.

La Lia deia que sí amb el cap mentre li queien les llàgrimes. Quin profit s’hauria pogut treure d’aquesta noia! Com hauria sabut engrescar els altres per Crist... Entenia l’esperit de l’Obra millor i més profundament que molts d’altres. Per què havia de tocar-li a ella precisament?

La Rosa estava molt trista. “Lourdes!” va pensar. “Aniré a Lourdes a resar per la Montse!”.

Barcelona no està gaire lluny de la ciutat de Lourdes, al Sud de França, i tot i que sempre li havia semblat que esperar que l’aigua miraculosa de Lourdes aportés alguna millora a la seva pròpia malaltia era molt esperar, ara estava molt il·lusionada amb la idea de demanar la curació de la seva amiga a la Mare de Déu.

–“Montse, ara el teu càncer passa per davant de la meva poliomielitis. Hi aniré i resaré per a tu.”

A la Montse li va semblar bé aquesta “jerarquia d’intencions” i la Rosa va emprendre el viatge.

A Lourdes va passar quelcom una mica singular. La Rosa es va quedar molt impressionada per la fe de la gent que es va trobar. Visità la cova de les aparicions, va beure de l’aigua, va estar resant... i “va oblidar-se” de resar per allò que l’havia portat a Lourdes. No va pensar ni en la cama de la Montse ni en la seva limitació, només va demanar amb totes les seves forces que la Montse fos feliç, “tant feliç com es pugui ser”. Els milers de persones van causar-li una gran impressió: el recolliment, el silenci, la processó nocturna amb els ciris, la joia singular que es respirava a la plaça major de la Basílica després de la benedicció dels malalts, l’esperit de servei i sacrifici que demostraven els voluntaris –la major part joves– que hi col·laboraven.

Sense dramatisme

Va arribar la tardor i l’inici de l’Escola. A la Montse ni tant sols se li plantejava el dubte de si havia de començar el curs o no. Pensava en tocar el piano, parlava de l’escola com les altres, feia plans.

Tenia ben agafat el missatge de l’Opus Dei: havia fet molt seu l’afany de santificar la pròpia feina, tant se val de quina feina es tracti. El seu “treball” era estudiar, aprendre, fer els deures i tot allò que ho acompanyava. Tenia sentit posar les seves potències en aquestes tasques –al costat dels altres i no perdent de vista Déu– encara que, a primer cop d’ull, pogués semblar absurd que una malalta terminal es dediqués a aprendre comptabilitat i mecanografia, o “perdés” les hores precioses que li quedaven aprenent vocabulari.

La Montse volia, en la mesura del possible, viure amb tota “normalitat”. Rebutjava tot allò que pogués semblar un tracte especial. I ho feia amb tanta naturalitat que les seves companyes d’escola pràcticament se n’oblidaven, de la seva malaltia. Un dia una companya de classe anava cap a casa amb la seva nova Vespa i, en veure la Montse a la parada de l’autobús, va cridar:

–“Montse! Vols pujar?”.

–“Jo sí que vull”, va respondre la Montse rient, “el que no sé si ho voldrà és la meva cama!”.

Per sorpresa de l’altra gent que hi havia a la parada, la Montse va col·locar la cama, visiblement inflada, al sidecar, fent esforços s’hi va ficar i va cridar:

–“Som-hi!”.

A la Montse li agradava la vida, però no defugir la idea de la mort. Un dia del mes d’octubre a algú que li va preguntar com estava li va dir simplement: “Doncs mira, probablement aquest serà el meu últim Nadal”. Normalment no era ella qui treia el tema de la mort, però quan tenia la sensació que la persona que tenia a davant ho silenciava per tàctica, aleshores era ella qui en parlava amb tota naturalitat.

La radioteràpia, en un primer moment, va contenir el tumor; però, a principis d’octubre, es va tornar a deixar notar i ara amb més força. Ja no es podia esperar gaire de la medicina. I doncs, què es podia fer per la Montse? Un dia, tot conversant, els pares i la Lia van tenir la idea de fer un viatge a Roma. Allà podrien anar veure el Sant Pare. Això va entusiasmar a la Montse. Feia poc que Joan XXIII era al capdavant de l’Església.

A Roma també hi vivia el fundador de l’Opus Dei: per fi el podria conèixer! I, encara, una altra cosa: volaria en avió! La Montse estava tan engrescada amb la idea que els pares van assumir el risc tot i que, per motius econòmics, no podien acompanyar-la. Es quedaven tranquils sabent que a Roma la Montse viuria en un centre de l’Obra on estaria acompanyada totes les hores del dia.

El vol va ser horrible; l’avió es va trobar enmig d’una forta tempesta, una passatgera italiana va tenir una crisi d’histèria, les hostesses no van voler saber-ne res i es van ficar dins de la seva cabina. Tanmateix, aquells dies a Roma van ser uns dels més bonics de la seva vida, malgrat els dolors intensos i una certa tristor pel pensament que “ara, quan tot començava a ser tan bonic, s’acaba per a mi”.

Naturalment van anar a recollir-la a l’aeroport. A la residència d’estudiants on es va allotjar, una resident li havia cedit la seva habitació, una cambra a la qual s’hi accedia sense haver de pujar escales i que tenia el seu propi lavabo. En arribar, la Montse va estirar-se al llit una estona, però aviat ja

es va poder tornar a aixecar i la mateixa tarda ja va anar a visitar la Basílica de Sant Pere.

L'endemà va veure per primer cop Monsenyor Escrivà. “Que simpàtic que és!”, li va dir després a la seva mare. “¡Ha estat tot tan normal i entranyable! Realment és un pare. Diu que desitja que em curi i que resa per aquesta intenció. Se'l veia tan convençut i transmetia una confiança en Déu tan gran que jo mateixa gairebé hi he cregut! Després ens hem fet unes fotos, m'ha preguntat per vosaltres i per l'Enric i els germans, i m'ha regalat un rosari i una medalla”.

A través de les cartes, el Fundador ja sabia alguna cosa de la Montse i quan la va veure, jove, entusiasmada amb la seva vocació, i plena del desig de ser fidel, de fer el bé als altres, i de complir la voluntat de Déu, se li devia fer molt dura la mort tan propera de la Montse. No era el primer cop que Déu s'emportava un dels seus fills espirituals en plena joventut. La Montse aquells dies va conèixer moltes persones de l'Obra que passaven uns anys a Roma –un cop acabada la seva etapa de formació acadèmica i professional– per tal d'aprofundir en la doctrina de la fe i en l'esperit de l'Opus Dei, i tornar després als seus països d'origen.

La van convidar a dinar a diversos centres. En acabar, feien una estona de tertúlia al jardí o a la sala d'estar, s'explicaven coses, cantaven cançons, tocaven la guitarra, la flauta o la bateria. En el fons era com a Llar, però més internacional. Es notava que la Montse hi estava molt a gust. Evitava parlar de la seva malaltia i no donava la impressió d'estar patint; els dolors semblaven oblidats momentàniament.

Un dia la Rosa li va comentar que havia desenvolupat el talent –o millor dit, la capacitat– de cobrir el dolor amb alegria. La Montse va gaudir a Roma d'unes hores felices però la seva situació es deteriorava ràpidament. Cada vegada se li feia més difícil aixecar-se, asseure's, passejar o pujar escales. Les qui anaven al seu costat recolzant-la mentre caminava, notaven com la cama se li havia tornat pesada. Durant les nits... donava voltes dins del llit, s'aixecava, tornava a estirar-se, s'aixecava un altre cop, s'acostava a la finestra. La directora va oferir-se a fer-li companyia si no podia dormir. Però la Montse va pensar que per les altres l'endemà seria un dia normal de feina, i no va voler acceptar l'oferta.

Durant el dia, passejant pels famosos barris de la ciutat, les nits semblaven oblidades. Preguntava, respirava l'aire fresc de Roma i, de tant en tant, s'ajupia per recollir xapes d'ampolla pel seu germà Ignasi: en feia col·lecció i li havia demanat que n'hi portés alguna, “si no t'has d'ajupir”.

La Montse es va ajupir no una sinó moltes vegades. I, tot i que no li era fàcil i li feia mal, en tenia prou de pensar en l'alegria que tindria l'Ignasi quan obrís el paquet. Amb les seves últimes lires va comprar llaminadures i fotos del

Sant Pare per als seus germans. Quan es va acomiadar del fundador de l'Opus Dei –que aquells dies va seguir molt de prop el que feia la Montse–, li va voler donar la seva benedicció sacerdotal, i ella va iniciar el gest d'agenollar-se. Però Monsenyor Escrivà no la va deixar, li posà les mans sobre el cap i li va fer el senyal de la creu al front. “Montse”, li va dir en veu baixa, “si et fa mal, no t'oblidis d'oferir-ho i recorda't en aquell moment de l'Església, dels teus pares, dels teus germans, de l'Opus Dei, i resa també per mi!”.

La Montse va tornar de Roma esgotada, però amb uns records meravellosos. Des de l'avió va escriure unes quantes ratlles a l'Encarnita Ortega, que aleshores era la directora de les dones de l'Opus Dei a Roma: “Estimada Encarnita: el vol està anant molt bé, sense problemes. Gràcies per tot una vegada més! Arribarem en qualsevol moment i joestic preparada per a... ”tot”. Sé que l'esforç val la pena. Una abraçada, Montse”.

Més a prop del Cel

Des que va tornar de Roma, la malaltia es va accelerar. Va perdre pes i gairebé no podia caminar sola, però demostrava una estranya resolució quan es tractava de posar en pràctica les seves il·lusions. Per a la preparació de la festa de la Immaculada Concepció es va organitzar a Llar una novena. Cada dia hi havia una Missa amb homilia en honor a la Mare de Déu i venien moltes estudiantes universitàries i de batxillerat, entre elles algunes amigues de la Montse.

L'afany de fer veure als altres la bellesa d'una vida d'acord amb la fe, l'omplia cada vegada més. I és que ella mateixa comprovava en el seu propi cos que totes les coses grans, boniques i enriquidores de la vida un dia o un altre s'acaben i que, per tant, el temps és un bé preciós. Amb la seguretat de la fe, sabia que l'amor a Déu és l'única cosa que compta després de la mort. I volia encomanar aquesta fe a totes les persones que coneixia. No semblava importar-li el fet que si es quedava al llit tenia menys dolors que si s'aixecava. Es vestia i anava a Llar amb un taxi, la pujaven per les escales, i quan arribava, s'havia d'estirar en el primer llit que trobava perquè no podia més.

Aleshores s'estava allà ajaguda una estona, envoltada de les seves amigues. Al cap de poc temps recuperava les forces, i es posaven a cantar, a explicar coses i a riure, i ella s'hi afegia. Al moment de la Missa la portaven a l'oratori, que aquells dies estava ple de gom a gom –en alguna ocasió van arribar a ser vuitanta noies–. S'asseia amb dificultat en una cadira i, com que ja no podia doblegar la cama d'inflada com estava, l'estirava sobre una segona cadira. Una vegada la Rosa des de darrera va veure com, poc després d'haver començat la meditació, una estudianta va entrar i li va preguntar a la Montse:

–“Està lliure aquesta cadira?”

I la Montse va contestar somrient:

“Oh i tant!”, mentre baixava la cama amb les dues mans i la deixava a terra.

Aquestes van ser les seves últimes visites a Llar. Després del 8 de desembre ja va haver de passar molt de temps al llit. Va convidar moltes amigues a casa seva, al carrer de París. De vegades li llegien un llibre, resaven totes juntes el rosari, o tocaven la guitarra, jugaven al parxís o al “Monopoly”. Mentre jugava la Montse encara posava una gran passió fent trampes i enredant a les seves companyes de joc.

Poc abans de Nadal van començar una nova teràpia. En Manuel havia llegit a la tardor en una revista de medicina que hi havia un equip de metges russos que semblava que havien desenvolupat un remei eficaç contra el càncer d'ossos. Va consultar molt excitat el metge que la tractava i va mirar d'aconseguir el medicament. El metge era més aviat escèptic però entenia molt bé que els pares de la Montse no volguessin deixar d'intentar cap possibilitat. El remei va arribar el 24 de desembre.

A la Montse li feia il·lusió anar a Llar al menys a la Missa del Gall i quedar-se després una estona a la celebració, encara que fos estirada en un llit. Com que era previsible que el seu cos reaccionaria violentament davant de la nova substància, es plantejava la pregunta de si calia començar la nova teràpia o si calia esperar.

–“Què et sembla, Montse”, va preguntar la Manolita. “Ho ajornem una mica?”.

La Montse no s'ho va pensar dues vegades:

–“Fem el que digui el metge”.

“Les pastilles russes eren terribles”, recordava la Manolita. “Em retrec d'haver-ho fet. Cada pastilla provocava nàusees terribles, i la Montse s'estava hores vomitant. La nit de Nadal no va tenir un moment de calma fins a les dues. En aquelles circumstàncies òbviament era impensable anar a Llar. Les nostres quatre filles s'anaven tornant al capçal del llit, per distreure-la; quan es recuperava una mica, li cantaven nadales fins que li venia un cop més el vòmit”.

La nit de cap d'any va ser per l'estil. El primer de gener el metge ja en va tenir prou: “Deixa-ho córrer, Montse”, va dir, “no crec que aquest remei de cavall faci res”.

Les primeres setmanes de l'any 1959 la Montse va ser com un imant, que atreïa parents i amics. Li feien companyia, li llegien alguna cosa o li explicaven anècdotes i acudits. Fins i tot se la veia contenta, encara que alguns dies no es

trobava amb forces ni per incorporar-se al llit. Explicava coses passades, dels estius a Seva, de coneguts comuns, d'excursions. I, tant bon punt marxava l'última visita i es quedava sola amb la Lia o la seva mare, es posava a plorar de dolor i es treia la flassada perquè el pes l'oprimia.

–“Per què no ho has dit abans?”, li retreia algun cop la Lia, “t’ho hauríem tret tot”.

–“És que com que veig que aquí es troben tant a gust”, responia la Montse, “a mi m’ajuda quan veig que els altres s’ho passen bé i riuen”.

Malgrat els dolors que patia es preocupava de la gent i s’adonava quan algú estava pà·lid o si necessitava alguna cosa. Fins a l’últim moment va cuidar el seu aspecte extern: es pentinava i es pintava els llavis.

La Rosa passava pràcticament tot el seu temps lliure a casa dels Grases, enllestia les feines domèstiques a la vora del llit de la Montse i li llegia una mica. Fins i tot portava la seva guitarra i era feliç acompanyant amb la veu mentre la Rosa tocava les seves cançons preferides.

El capellà que en aquell temps anava a veure-la regularment explica que la Montse resava per les persones que anaven a visitar-la. No volia oblidar-se’n de cap i encomanava a la Mare de Déu les intencions que li confiaven. No va voler prendre medicaments contra el dolor. Pensava que si ho feia es quedaria mig embotada i ja no tindria el cap clar per resar i estar pels altres. Un dia li va dir a la Lia: “Molt sovint me’n recordo d’allò que em va demanar el Pare a Roma: que oferís tots els dolors per ell, pel Papa i per l’Església. Hi ha tanta gent que necessita oració. Com vols que prengui pastilles i que deixi a Jesús patir tot sol? A més, aquestes pastilles costen molts cèntims, i els pares ja n’estan gastant molts per causa meva”.

La Montse tenia una petita agenda de butxaca on cada dia al vespre apuntava el que havia tret del seu examen de consciència. No era una noia perfeccionista o escrupolosa, però sí que volia assolir la seva meta el més aviat i per la via més recta possible. Aquelles notes ens permeten fer-nos una idea de com era la seva vida interior: “A l’oració de la tarda gairebé m’he adormit”. O: “al rosari m’he esforçat. Molt impacient amb mi mateixa, malhumorada, no he lluitat, al vespre m’he desanimat”. “Queixosa; a la comunió m’he esforçat molt; a l’oració m’he buscat a mi mateixa: reso només quan en tinc ganes”. I l’última anotació, del 15 de març del 1959, poc abans de la seva mort, quan pràcticament no podia sostenir el bolígraf: “Intranquil·la, preocupada, em sento sola”.

La Rosa, que sovint feia amb la Montse mitja hora d’oració a la tarda, aquelles últimes setmanes estava cada vegada més impressionada per la concentració que hi posava la Montse. Al començament feia el senyal de la Creu i resava: “Senyor meu i Déu meu, crec fermament que sou aquí, que em

veieu, que m'escolteu. Us adoro amb profunda reverència. Us demano perdó dels meus pecats i gràcia per a fer amb fruit aquesta estona d'oració. Mare meva Immaculada, Sant Josep, pare i senyor meu, Àngel de la meva guarda, intercediu per mi". I a continuació resava i meditava pel seu compte, fins i tot quan els dolors l'assetjaven.

La Rosa li va preguntar un dia després de l'oració:

–“Montse, mira, pot semblar-te una pregunta tonta, però; tu et trobes com sempre? Vull dir: tu ets la mateixa de sempre, no?”.

–“Oh, és clar”, va dir la Montse amb el seu estil directe habitual. “Però veig que el Cel s'acosta cada dia més i, per tant, m'he d'esforçar”.

–“Bonica, saps què faré? T'explicaré alguna cosa del Cel”, li va dir un dia la Manolita, mentre estava asseguda al costat de la Montse i li enretirava uns cabells del front. “Allà tindràs sempre un somriure tant bonic...”.

Tenia raó. Ser feliç per sempre. Tal com posava a la rajola esmaltada que hi havia a la paret. Feliç per sempre, plena de l'amor de Déu; com un nen petit que, sentint-se segur als braços del seu pare, crida d'alegria i s'oblida del món. La senyora Grases tenia raó.

Tots els qui van visitar la Montse aquells dies de la primavera del 1959 van treure la mateixa impressió: el Cel s'acostava. La Rosa havia agafat el costum d'escriure el que deia la Montse. “No en sabia gaire, de coses de sants”, explicava temps després, “però estava convençuda que la Montse s'estava comportant santament”. Anys després, encara feia servir aquelles notes per a la seva oració personal. Hi trobava una gran ajuda i en treia lliçó per a acceptar cada dia millor la seva malaltia. El que més la impressionava era la naturalitat de la Montse. No hi havia cap ruptura entre la vida espiritual i el dia a dia, entre els pensaments més elevats i les necessitats més normals. D'això el fundador de l'Obra en deia “viure la unitat de vida”. Només calia observar la Montse per entendre el que això volia dir.

A finals de febrer va començar a empitjorar fins al punt que qualsevol moviment dins de l'habitació augmentava el seu dolor i els pares només permetien visites molt de tant en tant. Durant les llargues nits d'insomni, en les quals el dolor atacava i semblava envair-ho tot, la Montse mirava contínuament uns paperets que hi havia a sobre de la seva tauleta de nit on hi havia escrits noms de persones que li havien demanat que oferís els seus dolors per determinades intencions: una curació, la reconciliació entre dues persones, que algú trobés feina, un naixement proper, persones que lluitaven per la seva vocació o que no se sentien prou fortes per a dir que sí. La seva atenció es fixava també en Llar, en totes les que hi vivien, i en les noies que anaven al centre a les meditacions o a les xerrades. Estava informada de tot i no oblidava res del que li explicaven. Aquell mes va anar-hi per última vegada, i fins i tot va

poder dinar amb les altres. Però només la Rosa sabia com li va costar aquell desplaçament.

Pujant a l'ascensor es va agafar a la Rosa de dolor, amb llàgrimes als ulls –va ser un dels pocs cops que va veure la Montse plorar–. El viatge de tornada encara va ser pitjor. La van haver d'ajudar entre dues; tot moviment li feia un mal terrible. L'expressió de la seva cara deixava entreveure com patia. Va acomiadar-se del Senyor a l'oratori amb una jaculatòria, i després, en acomiadar-se de la Lia, li va dir: “Crec que ja no podré venir mai més. Això de la cama cada vegada em costa més...”.

En Manuel va confiar fins al final en un miracle, buscava ple d'esperança qualsevol teràpia, fins i tot li semblava apreciar alguna millora. La Manolita, en canvi, que passava la major part del temps al costat de la Montse, era més objectiva. Feia tot el que tenia a l'abast per alleugerir-li els dolors i, quan no era possible, per ser forta: sobretot a l'hora de canviar les benes i els llençols, que era una feina esgotadora. Procurava no descuidar els altres fills. Els visitants es quedaven parats de la seva paciència i del seu tacte, procurava anar sempre arreglada i menjava i dormia “quan trobava un forat”.

Pel que fa al menjar, la Montse no tenia manies, mai no va voler cap dieta especial ni va demanar cap dels seus plats preferits. Menjava, mentre va poder fer-ho, el que li feien, i en donava sempre les gràcies. El mateix es pot dir de la medicació. A la fase final se li feia cada vegada més difícil prendre alguna cosa. Al principi empraven els trucs que es fan servir amb els nens petits: una cullerada per aquest, una altra per aquell... S'esforçava de valent. Al final, cada mos era un calvari.

En una visita del metge la Montse va preguntar-li directament, quan va acabar de prendre-li la pressió:

–“Què tal, com em veu?”.

A l'habitació es va fer un silenci.

–“Mira, Montse, això s'acaba”.

Per trencar l'ambient trist que s'hagués pogut crear, la Montse, que no podia veure ningú trist, va agafar ràpidament una revista que hi havia a sobre de la tauleta de nit i va dir:

–“Papà, vine, que et vull ensenyar una cosa”.

Un cop i un altre els qui anaven a visitar la Montse li deien:

–“Admiro la serenitat amb que t'ho agafes...” . La resposta de la Montse era gairebé sempre la mateixa:

–“No té cap secret: trec la força dels sagraments”.

D'ençà que no podia anar a missa, un mossèn de l'Opus Dei li portava

cada dia la comunió al llit. Ella, que sempre havia fet una encesa propaganda del “sagrament de l’alegria”, la confessió, ara hi anava a buscar la força que necessitava.

Després de la comunió, quan el capellà ja havia marxat, es quedava una estona en silenci donant gràcies a Déu. Les llargues nits d’insomni a causa dels dolors terribles provocaven que sovint s’endormisqués; però ella lluitava per evitar-ho amb totes les energies que encara li quedaven i demanava que la despertessin quan això passés. “Què faria jo sense la comunió, mamà?” deia, amb tota senzillesa i convicció.

A la Montse ja no li era tan fàcil com abans acomplir el seu pla de vida espiritual, i això li costava d’acceptar, però havia entès molt bé que la contemplació requereix punts de sustentació fixos: l’oració, el rosari, la lectura espiritual, les jaculatòries. Un dia la Montse es va queixar a la Lia:

–“L’oració em surt tant malament, estic atontada, no arribo a encadenar dos pensaments seguits...”

La Lia la va tranquil·litzar:

–“Si vas oferint els teus dolors, Montse, ja estàs fent la millor oració i Nostre Senyor està més que content”.

–“Sí”, va dir la Montse, no del tot convençuda.

Sovint als qui anaven a veure-la els proposava de resar el rosari, o l’àngelus si eren les dotze del migdia. “M’has d’ajudar si m’adormo”, els demanava. De vegades es quedava realment ensopida, i amb prou feines podia moure els llavis, però volia a tot preu resar-lo fins al final. Va anar creixent en el seu tracte interior amb la Mare de Déu, i havia meditat molt sobre el “faci’s en mi segons la vostra paraula”. Aquests mots ja no li sonaven llunyans, ara els sentia molt propers.

Es va acostumar a tenir a les mans, ben agafat, un petit crucifix que li havia regalat el fundador de l’Obra. Sobretot quan no podia dormir de dolor i estava a punt de plorar, li servia de consol sentir la creu a les seves mans. Allà hi havia algú que comprenia la seva desesperació. Ara hi havia sempre algú amb ella a les nits: la Manolita, la Lia o alguna noia de Llar, i després, al matí, tornava a quedar-s’hi la seva mare.

El 8 de març va preguntar-li, com devia ser allò de morir-se. La Lia encara era a l’habitació, perquè havia passat una part de la nit al costat de la Montse. “Crec –va respondre la Manolita– que t’adorms i, quan ets despertes, ets al Cel”.

–“Així de senzill?” va dir la Montse. “Sense dolor?”.

I llavors va dir, amb els llavis mig tancats:

–“Però, mamà, aleshores no podem acomiadar-nos”.

–“Doncs, fem-ho ara, Montse!”.

La Lia va veure com la Manolita s’agenollava al costat del llit i com la Montse l’abraçava amb els seus braços prims; i així van quedar-se una bona estona.

La Montse encara va empitjorar més. La metàstasi als pulmons li causaven unes tremendes disnees. Qui estava al seu costat en aquell moment tenia la sensació que s’ofegaria en qualsevol moment. Va voler rebre la unció dels malalts mentre encara mantenia la consciència.

En Manuel li va explicar l’efecte propi d’aquell sagrament. Mentre el capellà li administrava la unció dels malalts, hi havia els seus pares i germans i la Lia. L’Enric va venir expressament del seminari. Quan la petita cerimònia es va acabar, la Montse va agafar la mà de la seva mare i va murmurar:

–“Tinc molta curiositat ..., ja no pot faltar gaire, oi?”.

L’Ignasi ja no va poder contenir més les seves llàgrimes, l’Enric va seure al seu costat i li va posar el seu braç sobre les espatlles. En Manuel es va dirigir a la Montse:

“I si Nostre Senyor volgués que encara estiguessis una mica més oferint el teu patiment per tots aquells pels que ningú no resa, per l’Església, pel Papa, per l’Opus Dei, pels teus germans... creus que podries aguantar-ho?”.

I la Montse va fer que sí amb el cap mentre xiuxiuejava:

“D’acord, encara aguanto uns quants dies”.

Ningú no s’imaginava que encara serien molts dies. Durant la nit del 16 al 17 de març a la Manolita li va semblar que ja no tenia pols. A les quatre de la matinada va avisar al metge. A poc a poc el pols va anar fent-se més fort, la Montse respirava fort i tenia set. Des de feia dies ja no podia menjar res; el pare, la mare o la Lia li posaven un tros de gelat a la boca i ella xuclava. “Potser avui, potser avui me’n vaig al Cel”, deia somrient. Els seus pares intentaven alegrar-se amb ella, tot i que els queien les llàgrimes per les galtes: “Et trobarem tant a faltar”, li deia el seu pare. “No te’n descuidis de resar per nosaltres”.

Tot sovint preguntava com devia ser “allà dalt”, si era segur que ella hi entraria; a tots els qui l’envoltaven els deia com els estimava, anava resant jaculatòries...

De vegades semblava com si tingués por, com si dubtés de la felicitat que l’esperava, i aleshores s’agafava a la Lia o a la seva mare i demanava oracions. Però de seguida tornava l’esperança en el Cel.

Durant la Setmana Santa va tornar a empitjorar i el metge va dir que el final podia arribar en qualsevol moment. Gairebé no podia parlar i costava molt d’entendre-la. Els últims dies va tenir una gran por a la mort, i li sabia molt de

greu tenir tant poca confiança en Jesús. La Manolita va mirar de consolar-la dient-li que allò era molt normal, que el mateix Jesús havia passat por, una por terrible a l'hort de les oliveres. Un dia la Montse li va dir a la Lia que havia tingut dubtes de si el Cel existia: “He arribat a pensar..” balbucejava i interrompia un cop i un altre la frase a causa de l'esgotament, “si tot plegat no seran... imaginacions nostres,... però jo... no vull... tenir por! Això són... idees estranyes que em vénen. En realitat no són meves”.

La Lia la va tranquil·litzar, dient-li, mentre l'acaronava:

–“Estem al teu costat, Montse. Tu saps prou bé com t'estimem la teva mare, el teu pare, jo... D'això no en tens dubtes, oi?”

La Montse va fer que no amb el cap.

–“I, doncs?”

El Diumenge de Rams va estar molt nerviosa, contínuament volia incorporar-se, lluitava amb si mateixa. Les jaculatòries que habitualment resava en veu baixa o a mitja veu ara les repetia a plena veu: “Jesús, t'estimo. T'estimo molt!” i després, totalment esgotada, explicava: “és que si no crido així, no em sent”.

L'operació de canviar l'embenat ara durava una eternitat i era terriblement dolorosa, li causava nàusees de tant en tant, i s'havia d'interrompre. Però encara tenia la força per somriure i donar les gràcies i assegurar que, malgrat tot, era “molt feliç”.

El 24 de març, un dimarts, la Montse estava tan dèbil que la seva mare va decidir cridar la Rosa. Feia gairebé tres setmanes que no li deixaven veure la Montse, però ara la seva mare volia que s'acomiadessin. Però no va trobar-la a casa. Aleshores va recordar el cafè on, de tant en tant, solien anar la Rosa i la Montse. Hi va anar i allà la va trobar. “No t'espantis”, li va dir, quan la Rosa anava a picar a la porta, “la trobaràs molt canviada”.

Malgrat l'advertència la Rosa es va espantar. La Montse semblava un esquelet vivent. S'havia aprimat fins als ossos i se li notaven les dents a sota de les galtes. La mare va haver de despertar la Montse. Va mirar, va reconèixer la Rosa, però ja no era capaç de dir res. Va agafar-li les mans i les hi va estrènyer. La Rosa li va fer un petó i li va dir a cau d'orella: “Montse, recorda't de mi! No t'oblidis de mi, resa per mi”. La Montse va estrènyer més fort les mans de la Rosa i va fer que sí amb el cap. La Rosa estava tan afectada que va haver de marxar. No va ser capaç ni de donar la mà a la senyora Grases abans de sortir. Aquest camí cap a casa l'havia fet mil cops amb la Montse. Dins seu ara només hi havia un pensament: “M'agradaria un dia morir-me com la Montse. Això és l'única cosa que importa... morir com la Montse... al teu costat, Senyor”. I afegí: “Senyor, no deixis sola la Montse”.

Bonaigua

La nit del Dijous Sant la Montse no va poder dormir. Li va costar un cert temps que la seva mare l'entengués: llum, volia una mica de llum per poder veure el quadre de la Mare de Déu, que ella tant sovint acostumava a mirar. Al principi la senyora Grases va resistir-s'hi una mica perquè la Lia dormia allà, després de molta estona d'haver estat desperta al seu costat; a més, la llum elèctrica suposava un molèstia addicional per a la Montse. Finalment la Manolita va cedir i, enmig de l'habitació il·luminada, a la Montse se la veia molt feliç.

–“La Lia dorm”, va dir-li la seva mare en veu baixa.

I la Montse va respondre amb un gest, que en els últims mesos havia fet servir sovint, i que volia dir: “D'acord, doncs ja està”.

A poc a poc es va anar fent de dia. Era el 26 de març, Dijous Sant, el dia en què tots els cristians recorden el Sant Sopar en què Jesucrist va celebrar, amb els seus apòstols, la institució de l'Eucaristia i del sacerdoci, el lavatori dels peus...

La Montse va tornar a voler dir una cosa. Ho provava un cop i un altre. Finalment:

–“Estic perfectament... bé”.

–“Què dius? Que estàs perfectament bé?”.

–“Sí, mamà, molt... bé”.

La senyora Grases ho va entendre. Era el comiat. El seu cor batia. Es va agenollar a terra i acaronava les galtes de la Montse, li xiuxiuejava jaculatòries i li repetia que ella era el seu tresor.

Al matí hi havia anat el mossèn a donar-li la comunió, però no ho va poder fer, perquè estava marejada. Tenia la creu agafada a la mà, mirava de besar-la, balucejava: “Jesús, t'estimo” i “Jesús, Maria, quan podré per fi estar amb vosaltres?”. I buscava les mans dels qui l'envoltaven. El seu pols era dèbil, però encara es podia notar. A les dotze van resar l'àngelus, ella va escoltar-lo; potser fins i tot va afegir-s'hi interiorment. Però a poc a poc el pols s'anava apagant. L'Anna Maria, la seva millor amiga del col·legi, havia vingut, també hi havia en Manuel –s'havia agafat el dia lliure, pel que pogués passar–, i algú va proposar resar el rosari. Durant les primeres avemaries la Montse tenia las mans sobre el pit, la creu entre els dits. Semblava que dormís.

De sobte, cap a dos quarts d'una, se la va veure alterada. El ritme de la respiració va canviar de sobte. El Manuel va intentar trobar-li el pols. La Montse tremolava suaument. “Ara” va dir el Manuel en veu fluixa, “ara és al

Cel”.

Els pares la van amortallar amb un llençol blanc. Va estar dos dies i dues nits de cos present a casa amb tot de flors al voltant. Sempre li havien agradat especialment les tulipes. Va anar molta gent a resar a la vora del seu llit i a veure-la per darrera vegada. Deslliurada d'aquell calvari, la seva figura irradiava una pau profunda.

En un moment determinat la senyora Grases va sentir la necessitat de dir alguna cosa sobre el fonament de l'alegria amb què havia viscut la seva filla fins al final, malgrat tot el que havia hagut de passar. Les seves paraules van commoure els presents: “Tot i que la Montse encara era molt jove, havia entès molt bé el que volia dir estimar. Estava molt enamorada, enamorada de Déu. En aquest amor havia trobat el sentit de la seva vida. I és per això que resava i es donava als altres i obeïa i lluitava. He pogut comprovar, com cada dia s'acostava més a Déu, perquè constantment s'esforçava, dia rere dia... I tot això, perquè estava enamorada”.

L'enterrament va ser al matí del 28 de març, Dissabte Sant, amb un sol radiant i molt bona temperatura. La Manolita li va dir al seu marit que volia acomiadar-se un últim cop de la seva filla; van tornar a obrir el fèretre, i la llum del dia va tocar la cara de la Montse. “Feliç!” va pensar la Manolita, “ara ets del tot feliç, filleta meva!”. Una cosa semblant devia pensar el rector quan a l'homilia va dir: “Aquí la tristor està fora de lloc. Hem d'entonar tots plegats un al·leluia”. Potser coneixia el desig de la Montse: “quan em mori, no vull que ningú estigui trist”.

Ara que tot havia passat, la Montse ja no pertanyia als seus pares i germans, a les persones de l'Opus Dei. Ella, que havia viscut plenament la seva fe podia servir d'estímul per a tots aquells que –com ella– aspiren a viure una vida coherent, de paraula i d'obra, enmig de les coses petites de cada dia. És per això que no ens ha d'estranyar que l'arquebisbe de Barcelona obrís, quatre anys després de la seva mort, la fase diocesana del procés de beatificació. La documentació va ser enviada el 1968 a la congregació corresponent del Vaticà.

Des d'aleshores la vida de la Montse s'ha explicat en diversos fulletons i biografies que han anat sortint. En una estampa que s'ha fet per a la devoció privada de la Montse es llegeix la següent oració:

“Oh Déu, que concedíreu a la vostra serventa Montserrat, la gràcia d'una entrega serena i alegre a la vostra Voluntat Divina, viscuda enmig del món amb una senzillesa admirable: feu que jo sàpiga oferir-vos amb amor tota la meua activitat de cada dia, i convertir-la en un servei cristià als altres; digneu-vos gloriificar la vostra Serventa i concediu-me, per la seva intercessió, el favor que us demano.... (demani's). Així sia”.

Les restes mortals de la Montse reposen des del 16 de juny del 1994 a la

cripta de l'Oratori de Santa Maria, del col·legi major universitari Bonaigua, a Barcelona. Al trasllat de les restes i a la Missa que hi va haver després hi van prendre part els seus pares i germans i bona part dels seus amics i coneguts.

Cada dia hi passa gent –sobretot gent jove– a visitar la seva tomba. Resen en el silenci de la cripta, i alguns reben l'impuls per decidir-se a servir Déu, l'Església i els homes desinteressadament i amb alegria.